

METAI IV.

KOVAS-MARCH

No. 3.

MOTERŲ BALSAS

(THE WOMEN'S VOICE)

"Plytų Darbininkai".

C. Meunier.

SKAITYKIT IR PLATINKIT L.M.P.S.
IŠLEISTAS KNYGAS!

Moteris Turėtų Užsiimti Savais Reikalais

Parašė Edward J. Ward. Iš anglų kalbos
vertė Amerikos Lietuvaite

Knygelė nurodo moterų pareigą dalyvauti
politikoje. Ji tinka per prakalbas arba
šiai parengimuose duoti prie įžangos.

Kaina 3 centai.

Moteris ir Jos Ekonominis Padėjimas

Parašė Klara Zetkin. Puslapių turi 61.
Kaina su prisiuntimu 20c.

KUDIKIŲ PRIEŽIURA

Parašė Mrs. Max West. Iš anglų kalbos
vertė Ona Vidikienė.

Dabar kainuoja 25c; apdaryta 35c.

Šeimyna Seniau, Dabar it Ateityj

PARAŠĖ V. KAPSUKAS.

ISTORIŠKAS APRAŠYMAS
ŠEIMYNOS IŠSIVYSTYMO.

Kaina 15c.

KĄ KIEKVIENA MOTINA PRIVALO ŽINOTI.

Parašė M. Sanger
Lietuvių kalbon vertė A. Petrika.
Kaina 25c.

MOTERŲ BALSAS

PIRMAS LIETUVIŲ DARBININKIŲ MĖNESINIS ŽURNALAS.

Lietuvių Moterų Progresyvio Susivienijimo Organas.

The Women's Voice—Lithuanian Monthly Journal. Published by the Lithuanian Women's Progressive Alliance of America. Editor Miss. J. Benes. Manager Miss J. Benes. Subscription: \$1.25 a year; 6 months 65c; single copy 10c. Address: Moterų Balsas, 219 N. 58th St., Philadelphia, Pa.

Entered as second-class matter October 5, 1916 at the Post Office at Phila. Pa. under the Act of March 3, 1879

No. 3.

Kovas (March), 1920.

Metai IV.

AR REIKIA MOTERIMS APŠVIETOS

Visi žmonių sumanymai ir veikimai talpinami žodyje "reikia", arba "nereikia".

Jeigu ko "reikia", tai sumanymai, idėjos tampa veikimais, darbais; nors sunkiai ir ilgai tie darbai eina, galų gale įvyksta, ko reikia žmonėms. Jeigu "nereikia", tai gali geriausiai sumanyti ir sunkiausiai dirbti, kad tavo ta gražioji idėja įvyktų žmonių gyvenime, nieko iš to nebus. Žinoma, tas nereikia, kad mes turime nusiminti ir kvailinti save už tai, kad mūsų idėja neprigyja žmonėse. Turime tuomet save kritikuoti, peržiūrėti savo idėją: gal ji neatšakančiai taikoma prie žmonių gyvenimo, gal ji klaidinga visai. Jeigu ta savęs kritika parodo josios teisingumą, logiškumą, —tada galime but be baimės: mūsų darbas nenueis niekais. Jis pagelbės kitiems greičiau įvykinti tąją idėją, kuomet mes jau neturėsime pajėgų, arba busime nuėję į amžiną pasilsį.

Šiandien daugelis žmonių sako, kad moterims reikia apšvietos. Daugybė, vienok, dar vis sako, kad nereikia.

Apšvietos reikalas dabar aiškiai dalinasi į klesas, taip, kaip pati visuomenė.

Nė vieno bajoro, nė vieno buržujaus šiandien nerasi, kuris saktų, kad jo dukteriai nereikia apšvietos, mokslo. Vienok, daugelis jų, kaip Lietuvoj, drąsiai pasakys, kad kaimiečio ar šiaip darbininko dukteriai nereikia jokios apšvietos. Taip sako ir patys kaimiečiai darbininkai. Tuo tarpu ukininkai jau apie 30 metų atgal pradėjo leisti savo dukteris nors į pradedamąją mokyklą. Mažai tokių atsirasdavo. Kad kaimo mokykloj buvo 50 vaikų, tai mergaičių vos trys-keturos; bažnytikiemo mokykloj budavo daugiau; miestelio mokykloj da daugiau.

"Bene iš jų bus kunigai",—sakydavo ukininkai, kuomet kas nors paklausdavo, kodėl mergaičių neleidžia į mokyklą. Mat, vaikus leisdavo mokyti delto tik, kad be jokio mokslo negal but kunigais. Vienok, tuojaus pamatė jie ir kitą reikalą: nemoki pasirašyti ant vekselio, negauni pasiskolinti pinigų; nemoki perskaityti "palecenijos", "paviestkos" ar kitos kokios valdiškos popieros, daug reikia sugaišti ir nuvargti, einant ar važiuojant per purvą, per pusnį pas tą, kuris perskaitys ir pasakys, ko iš tavęs

cionai nori; prie to ir kaštų kartais pasidaro. Šitie reikalai privertė kaimiečius leisti į mokyklą ir tuos sunus, iš kurių nebus kunigėlių. Paskui budavo toks parunkas: vieną leisim į kunigus, kitą į daktarus, kitą į kriaučius arba kitokius amatninkus, arba į mokytojus, o pats vyriausiasis, žinoma, bus gaspadorium. Pasirodė, kad moters siuvėjos gražiau gyvena už kaimiečius; bet reikia joms šiek tiek mokslo. Pasirodė, kad mokytojų vietas gali užimti ir mergos. Tie reikalai pabudino pasiturinčius ukininkus leisti į mokyklą, į gimnaziją, arba į "kursus" (į mokytojų seminariją) ir mergaites.

Daugelis tuos reikalus permatė, nujautė seniaus ir kurstydavo ukininkus šviesti, mokinti mergaites. Tuos permatytojus galite vadinti "genijais". Aš jų tokiais garbingais vardais nevadinu. Nebudami genijais, privalome agituoti, kurstyti darbininkus ir darbininkes prie apšvietos, nes mes jau matome, kad jų išsiliuosavimo rytas aušta, paskui turės eiti tikras jų laisvės darbas,—darbas, kurio neatliks vieni vyrai, taip, kaip neatliktų vienos moters.

IŠ APŠVIETOS ISTORIJOS.

Du šimtai metų atgal anglas rašytojas Defoe stebėjosi, kad, girdi, mes savo šalį Angliją vadiname civilizuota ir krikščioniška, o dar turime tą barbarišką prietarą, kad moterims nereikia apšvietos. Jis kalbėjo apie augštosios klesos moteris, kurios tuomet buvo nuo neatmenamų laikų pamerktos būti "negratomnomis". Reikia žinoti, kad "augštieji" vyrai, ricieriai, grafai, kunigaikščiai tais laikais irgi buvo "pusiau-gramotni". O mažiau civilizuotose šalyse, kaip Lenkijoje ir Rusijoje, dar pradžioje 19-jo amžiaus aristokratų tarpe buvo prietaras prieš mokinimąsi rašyti, nes tai esąs amatas jų tarnų-raštininkų, kurie turi surašyti jų turtus (Lenkijoje vadinos "inventorių-raštininkas").

Rusijoje nedaug daugiau, kaip šimtas metų atgal prasidėjo moterų mokyklų ga-

dynė, kuomet karalienė Marija Teodoriutė kurė moterų institutus, kurių tikslu buvo padaryti madingų "panelių" ("barišnių"), o ypač tikrųjų despotizmo garbintojų. Nuo vidurio 19-jo amžiaus prasidėjo laisvas mokymasis augštosios ir vidurinės luomos moterų,—moterų, kurios norėjo but naudingos visuomenei ir nemėgo "barišnės" titulo. Keliolika metų vėliau, išnykus baudžiavai, atsirado mokymosi reikalas muzikams vyrams, o dar vėliau—ir muzikėms.

Tarpe darbininkų lavinimosi ratelių narių pradėjo rasti, nors labai retai, viena-kita darbininkė. Rodos, tai atsitikdavo per rupestį tų augštųjų luomų moterų-mergelių, kurioms atmetė "panelės" titulą ir ėjo į "liaudį". Šių moterų revoliucionierių buvo viena tarp kiekvienų keturių vyrų revoliucionierių. Žemosiose luomose, tarpe darbininkų ir valstiečių, taip pat nemažai pasirodydavo moterų, veikliai kovojančių už žmonijos reikalus. Bet čia prietaras prieš moterų apšvietą ilgiau ir aiškiau gyvavo. Pirmoji revoliucija visą pusę to prietaro atėmė—suparalyzavo,—antroji nukirtė jam abidvi kojas, o trečioji (bolševikinė) numarino jį amžinai. Dabar Rusijoje moters ir vyrai turi lygias teises ir prietaras mokintis, lavintis. Ten dabar veikia toks upas, kad suaugusiam žmogui—taip moteriai, kaip ir vyrui—nėra sarmatos mokintis "vaikiško" mokslo; greičiau jaučia sarmatą, jeigu nemoka skaityt, rašyt.

GATVINĖ MOKYKLA TAMPA TIKRA APŠVIETA.

Iš tų pačių kapitalistiškųjų laikraščių, kurie yra pasišventę meluoti apie Sovietinę Rusiją, kartais sužinome stebėtinų, niekada iki šiol pasaulyje negirdėtų visuotinos apšvietos apsireiškimų. Jau nėr ką kalbėti apie mokymą skaityti, rašyti ir tt. Šitie dalykai, tai tiktai raktai į apšvietą. Tenai gi dabar yra atrakinta visa žinojimo klėtis visiems žmonėms. Nė Bellamy, nė kitas koksai utopijos (išsvajotos šalies) aprašytojas negalėjo su savo vaidentuve to pa-

siekti, ką tie pasaulio valdonų ir nežinėlių niekinamieji, kuone žemiau už velnius stotomi bolševikai yra padarę apšvietos klausime. Tik pamislykit: eini Anatomijos gatve, kaip rašo "Times", ir gali sužinoti apie žmogaus anatomiją, kuno sudėjimą; arba nueini į Fiziologijos Plečių ir be vargo sužinosi, kaip viskas veikia žmoguje, kaip kraujas teka gislose, kas iš to darosi, kaip veikia raumens ir tt. Viskas parodoma puikiais paveikslais, paaiškinama rašytais žodžiais. Biografijos gatvė pasakoja apie garsiųjų žmonių gyvenimą. Eik gatve, žiūrėk į paveikslus, ir piešinius, skaityk paaiškinimus ir tu nesijausi, kad esi mokykloj, kad mokiesi ir švietiesi, o vienok ištikrųjų taip darai. Ir gal but, kad tau šitas gatyvės kursas daugiau naudot atneš, negu šabloninės augštosios mokyklos kursas.

Minėtas korespondentas spėja, ar tik ne iš New Yorko East Side požeminių gelžkelių Trockis pasiėmė idėją, matydamas ant sienų apgarsinimus, kuomet jisai tam mieste gyveno ir kasdien į darbą ir iš darbo važinėjo. Mums rodosi, kad tas negirdėtas apšvietos platinimo budas ne Trockio sugalvotas; bet tegul ir taip buna. Tegul amerikiečiai atranda, kad visi geri dalykai Rusijoje yra pargabenti kontrabandos keliu, Trockio ar kitų bolševikų galvose; iš Amerikos,—panašiai, kaip visus blogus dalykus iš Rusijos importavo sau Amerikos kapitalistiškoji demokratija. "Tai išrodo lyg pergera idėja tokiam laukiniam žmogui, kaip Trockis", sako tas pasakotojas. Ant galo jisai, norėdamas papeikti, šitaip netyčia pagyrė:

"Šitie rusai yra nekas kita, kaip tik tai vaikai ir delto prišieina juos mokinti iki jų amžiaus galui".
Ištikrųjų! Darbininkų respublikoj žmo-

gaus mokslas nesibaigs po kokių trijų-septynerių metų, jis baigsis tik jo amžiaus gale. Bus sarmata kam nors sakyti: "Aš paibaigiau mokslą, man daugiau nereikia mokintis", arba: "aš jau gana apsišvietęs, tegul šviečiasi tie, kurie nieko nežino". Šitaip sakančių šiandien dar rasi nevieną mulkį kapitalistiškos džiovos šalyje.

Jeigu mokintis turi tik tai vaikai, tai ne pro šalį būtų visoms senėms merginoms ir jaunoms moterims, lygiai kaip vaikams ir tam tabokiui tėvui pašivadinti vaikais. Mokintis, lavintis, šviestis niekada ne sarmata. Sarmatą meskime tam, kas gali, o nenori mokintis.

Daugelis mūsų susipratusiųjų darbininkų jau supranta tą reikalą ir supranta tą sarmatą, nors visgi da negana daug jų yra. Bet moters, merginos,—baisiai nenoriu sakyti, bet pradėjus, negali už dantų palikti,—nesupranta, kad sarmata tingniauti, matant progą, kur gali šviesti savo protą, neapsunkinant savo kuno ir nepalengvinant savo "paketbuko".

Tarp susipratusiųjų mūsų darbininkų yra daug mažesnis nuošimtis norinčių šviestis, negu tarpe susipratusiųjų darbininkų. Ir delto jos progreso kelionėje eina užpakalyj vyrų, nesulygina su jais, negal kartu su jais eiti. O reikia moterims lygintis su vyrais apšvietos reikale pirmiausia. Tada ir tik tada jų bendra kova del išsiliosavimo ir laimės bus pasekminga.

Susipratusi darbininkė turi matyti, kad jai ir jos draugėms reikia šviestis. Tas reikalas jau aiškus ir kuri jo nemato, man rodos, neturi teisės vadintis susipratusia. Darbininkų klesos išsiliosavimo diena švinta; tegul mūsų galvose taip pat darosi šviesa. Nes tą dieną reikės mums gyventi, jos šviesa naudotis ir suvaldyti tamsiąsias nakties spėkas.

J. B.

Kalėdų Scenos Petrograde

I. MIESTAS.

Miesto planas labai geras. Gatvės tiesios, švarios ir erdvingos; viešasis plotas padabintas senomis ir moderninėmis stovydomis. Ant nesuskaitomų upių ir kanalų krantų supilta palocių terasos, bažnyčių bokštai, augštie, tarsi, dangų pasieks. Išdidžiai, augščiau miesto bokštų, plevėsuoja tamsiai raudona, su auksinėmis raidėmis, Socialistinės Respublikos vėliava. Šian ir ten matosi keistas rinkinys naujos ir senos, aziatinės ir europinės, dailės. Pastaroji viršija šiame mieste, bet Maskvoj ne. Aš apsigyvenau hotelyj; man duoda paskirtą dalį duonos ir kitų valgių, prie to, da gavau ir nemažą popierinį krepšelį saldinių ir karamelių. "Tai mūsų kalėdų dovana", juokdamos tarė jauna moteriškė.

II. KALĖJIMAS.

"Nebijokite, kalėjimas nepagadins jūsų šventadienio pasitenkinimo", tikino mane draugas, Petrogrado kalėjimo užveizdas. Mes prisijartinome prie budinko.

Tai yra didelis akmeninis namas pakraštyj miesto. Viduj viskas užlaikoma švariai ir tvarkoj.

"Eikite tiesiai į salę, mūsų pasilinksminimas greit prasidės", pasakė, priimdamas mus kalėjimo perdėtinis. Didelėj sve-tainėj jau prisirinkę daug žmonių. Žemiaus susėdę kalėjimo prižiūrėtojai ir jų šeimos; vaikai aprėdyti šviesiai raudonose drapanose, bėgioja buriais, šokinėja ir linksmi juokiasi. Vuršuj, galerijoj susėdę kaliniai. Visi švariai aprenkti, ypatingai moteris. Jie dairosi aplinkui be nusiminimo; jų veiduose nesimato apsiniaukusios, rusčios kalinių išvaizdos.

Pasilinksminimas prasidėjo prakalba vieno viršininkų. Jis kalbėjo trumpai, bet tvirtai ir patenkinančiai. Jis pasakė kaliniams, kad šioj socialistinėj valstybėj jie nėra laikomi prasikaltėliais, draugijos išmatomis, kaip jie buvo laikomi pirmiaus. So-

cialistinė draugija laiko juos suklaidintais žmonėmis, kurie paklydo iš tikro kelio dėl kapitalistinės sistemos priespaudos, kurie greit vėl stos į darbininkų eiles ir gelbės budavoti proletarinę visuomenę.

Po prakalbai pasigirdo griausmingas delnų plojimas.

Prasidėjo lošimas, tos ypatingos sentimentalinės rusų dainos, instrumentų muzika, balalaikų rinkiniai, čigonų melodijos ir šokiai, nes be to rusai beveik negali gyvent... Įvairūs programos, teikiantis labai gerą įspūdį, tai artistiškas, kuris galbut visai naujas kai-kuriems kaliniams.

Nebuvo nieko propagandos tikslui, bet tik paprastas astetiškąs (dailės) pasilinksminimas. Kaliniai juokiasi kartu su aktoriais, jie liudi ir šluosto ašaras, kada dainoriai dainuoja apie liudnus įsimylėjusių atsitikimus. Daug buvo juoko, kuomet lošimo manadžeris paragino išreikšti nuomones apie kiekvieną dalyvavusį programę, ypač padarė juoko moteris.

Kada uždegė šviesą, visų akis spindėjo, veiduose matėsi didelis užsiganėdinimas. Aš klausiau apie lošėjus, kurių didžiama lošė gana gerai; stebėjau sužinojęs, kad tai buvo irgi kaliniai. Jie buvo paprasti mėgėjai, populiariški lošėjai ir muzikai, atrasti tarpe kriminalistų. Dabar jie yra tokiam skyriuj, kurį geriau galima pavadinti "reformatorija", negu kalėjimas, kuriame kaliniai daug liuosėsni ir dirba naudingą visuomenei darbą. Ten priima bile kalinių, turintį tokius palinkimus. Aš sužinojau, kad visi jie šiandien atėjo į kalėjimą be jokios prievartos ir vėl sugrįžo į savo vietas kaip ir visados. Tokiu tai budu Sovietų Valdžia atlieka tveriamąjį darbą, patraukdama pačius žmones atiduoti, kas pas juos yra gero ir dailaus.

III. VAIKŲ VAIDINIMAS.

Mes—darbininkų Palociuj.

Svetainė tai yra vienas iš nesuskaito-

mų kambarių buvusiojo Nobelio Palociaus, išpuošta tikrai gausinga ranka. Auksas, marmuras, aksomas, šilkas.

Paprastais drabužiais apsilikusios, skarelėmis apsigobusios, rusų proletarės moteris šiandie sėdi kartu su savo laimingais, trukšmingais vaikais, senosiose aristokratų kresėse. Svetainės pryšakij stovi moteris, Šiaurės Komunos Visuomenės Gerovės Komisarė, apsupta smagių vaikų kruvos, kurie, matyt, visi yra puikus jos draugai. Šičia yra atstovų nuo tam tikro skaičiaus draugijų, vaikų namų, dieninių auklėtūvių ir vaikų kolonijų. Pakiła užlaida.

Tai yra revoliucinis vaidinimas. Žmonių burys ant pagrindų smarkiai ir gyvai juda, raudonos vėliavos plevėsuoja, eina musis ir artinasi pergalė. Visa puiki revoliucijos drama čia atvaizdinama mažąja papėde. Ir kokių pasiryžimų, kaip sujudinamai, kaip paprastai visa tai atvaizdina vaikai patįs! Kuomet visi pagalios sustoja, baigiant, į eilę, giedodami "Internacionalą", toks džiaugsmas žėri iš mažųjų pergalėtojų akių, toks pasididžiavimas, kad visa publika pradeda kartu giedoti, ir šis mažutis vieno akto dramatiškas veikalėlis tampa kaip ir asmeniu patyrimu visų čia esančių žmonių.

Antras vaidinimas tai lėlių (marionėčių)* vaidinimas, patiektas mokinių publiškai ant pagrindų.

Jauni aktoriai ir aktorės puikiai pasižymi šiame vaidinime. Beveik sunku žmogui tikėti, kad tai vaikai. Komiškos (juokingos) scenos sužadina homerišką (smarkų, didį) juoką, ir lėlių vaidinimas yra atliekamas su tikrumu, lengvumu ir geru skoniu, kuriuos galima lyginti tik su geriausių teatrų puikiais vaidinimais šitame gražiojo meno (dailės) mieste. Žmogus tiesiog stebiesi, matydamas tuose darbininkų vaikuose visą tą patogumą, tą dailės supratimą,

*Lėlių—marionėčių vaidinimas tai yra vaidinimas, kur žmonių roles atlieka tam tikros lėlės, kurios yra judinamos siulais, vielomis, kurias tampo pasislėpę žmonės. Žmonės-aktoriai pasislėpę taip-pat kalba ir rolėms tinkamus žodžius.

tą talento apstumą. Tai yra tikras artistiškas pokilis, tas vaikų vaidinimas. Mažutė publika išsiskirsto, trukšmingai linksma, šypsodamos, juokdamos—ir išeina laukan per svetainę, perdirbtą kaip ir į urvą (groto). Sienas sudaro veidrodžiai ir žolių papuošalai, pamarginti dirbtinomis uolomis, tarp kurių sroyena maži šaltinėliai. Iš džiaugsmo vaikai išvertę akis žiuri, nustebinti. Tokius stebuklus jie pirmąsyk temato.

Ir ištikrųjų, visas tas atsitikimas daro stebuklo įspūdį.

W. H. (Vertė Veronika Chicagietė).

Sufragisčių Vadovės Smerkia Reakcionierius

Amerikos moterų sufragisčių vadovės, Jane Adams ir Carrie C. Catt, kalbėdamos 21 d. vasario, Hull House svetainėj, Chicagoj, labai smerkė šios šalies reakcionierius už deportavimą ir persekiojimą komunistų ir šiaip radikalių darbininkų. Jane Adams nurodė, kad tokie žiaurus persekiojimai taip vadinamų "raudonųjų" daro ateivius priešingais šiai šaliai, nes po tikrą įvykusių užpuolimų ant "raudonųjų", jau 1,500,000 ateivių pareikalavė pasportų apieisti šią šalį. Jie jaučia, kad Amerika ne darbininkų šalis. Ji toliau sako:

"Šimtai beturčių darbininkų vyrų ir moterų sugrasta į kalėjimus ir policijos stotis, delei jų politinių įsitikinimų. Faktiškai dedama visos pastangos deportuoti visą politinę partiją.

"Šitie vyrai ir moteris, kurie savo idėjomis geresni amerikoniai, negu valdzios agentai, kurie gruda juos (darbininkus) į kalėjimų urvus taip ankštai, kad nėra vietos visiems atsigulti. Aš žinau atsitikimų, kur trisdešimts du radikalai sutiko tokį padėjimą Amerikos kalėjime. Jie buvo sugrusti vienan urvan ir laikomi kaip kriminalistai tik delei jų politinės opinijos".

"Ir ko tie radikalai nori? Ugi laisvės žodžio ir spaudos, tai yra, to, ką davė šios šalies konstitucija, bet kas pastaruoju lai-

ku tapo panaikinta.

“Mes esame labai pavojingame padėjime, kur keli žmonės valdo didžiumą. Tas pavojus dvigubai pasididino panaikinus laisvę, ant kurios rymojo šioji šalis.

“Valdžia mano, kad protaujantys ateiviai, kurie reikalauja visiems lygių teisių, daro sutartis prieš Jungtines Valstijas. Juk taip buvo kalbama ir apie sufragistes kiek laiko atgal. Bile kas radikalesnio, naujo, visuomet viešpataujančiai tvarkai rodo revoliucija.

“Bet aš sakau, kad šitie radikalai tai kovotojai už lygias teises; kovotojai prieš beteisę ir netolerantiškumą šios šalies valdžios.

“Radikalai šandie vartoja tokį veikimo būdą, nes kitokio būdo jau nėra”.

Toliaus panelė Adams ragino reikalauti laisvės žodžio ir spaudos; leisti radikalams išreikšti savo įsitikinimus ir norus. Ji ragino visus stoti prieš beteisę, kuri daro Ameriką autokratiška.

Ponia Catt veik visame sutiko su pirmos kalbėtojos kalba delei radikalų persekiojimų. Ji taip pat nurodė, kad delei papiirkimų ir pasidavimų rinkimuose, šios šalies valdžia yra ne visų žmonių valdžia, bet tik kelių.

Abi minėtos kalbėtojos nebuvo ir nėra netik komunistėmis, bet nė nepriklauso prie darbininkų organizacijų. O vienok jų išreikštų nuomonių negalima lyginti prie musiškių “socialistų” iš Grigo-Michelsono abazo, kurie vis da tvirtina, kad “čia yra politinė demokratija”. Sulyginus Amerikos liberalus ir smulkius rimtesnius buržujus su mūsų “socialistais”, pastarieji pasirodo daug reakcioniškesni. Ir da tie žmonės gėdos neturi vadintis save darbo žmonių reikalų gynėjais. Keista, kad da randasi lietuvių tarpe keli desėtkai darbininkų taip nemokančių atskirti gero nuo blogo ir negalinčių permatyti tų social-išdavikų veidvainystės. Susipratusių moterų užduotis—stoti prieš tuos veidmainius.

Veronika Chicagietė.

Ką Duoda Skaitymas

Viena didžiausių skriaudų, kurią mums prisieina kentėti dabartiniu laiku, tai varžymas darbininkiškos spaudos. Mat, kapitalistai nori dvasišku badu mus numarinti. Nors ir spaudžia mus, persekioja visokiais budais, vienok turime viltį, kad tas visas skriaudas lengvai atlaikysime. Delto, dabar turime subrusti, varyti pirmyn apsišvietimo darbą ir visomis spėkomis turime skeisti darbininkų tarpe geras knygas ir laikraščius, kurie neštų del jų naudą. Nes, skaitymas gerų, darbininkiškų, laikraščių, apšviečia žmogų ir išlavina jo protą. Geras knygas ir laikraščius skaitydamas žmogus gali gerai apsisviesti ir apsipazinti su abėlnu darbininkų judėjimu. Gera knyga, tai geriausias darbininko mokytojas. Knyga pasakys tau įvairių-įvairiausių atsitikimus; ji tau išaiškins įvairias gamtos paslaptis, ji paaiškins tau apie žemę ir jos sudėjimą; ji parodys, kur galima rasti žemės turtus: deimantus, platiną, auksą ir sidabrą, kur randasi geležis, varis, anglis ir tt.

O gal jūs norėsit pažinti, kaip žemė iš paviršiaus atrodo ir kas kokioje vietoje randasi?—Pasiimk tiktai knygą ir atydžiai skaityk, o tą viską ji tau išpasakos. Jis tau pasakys, kur yra plačiausi ir giliausi vandenys, kur koki medžiai auga ir kur koki gyvuliai ir paukščiai gyvena ir kuomi maitinasi. Knyga papasakos apie kaimus, miestus ir jų gyventojus.

Jei nusibostų skaityti apie žemę, ir tau ateitų noras dažinoti kas yra padangių augštybėse, tai tik paimk ir skaityk knygą, kurioje aprašyta dangaus kunai. Beskaitydamas suprasi, kas tai yra saulė, kuri kasdien pateka ir vėl nusileidžia, kas tai mėnulis ir žvaigždės, kurie mums blizga nakties laiku. Perskaitęs knygą žinosi, kaip didelė yra saulė ir žvaigždės, kurios mums išrodo taip mažos; suprasi tada, kad žemė, ant kurios mes vaikščiojam ir kuri mums išrodo begalo didelė, sulyginus su saulės

didumu, yra taip maža, kaip žirnis prieš namą, arba dulkė prieš akmenį. Knygoje atrasi aprašyta žvaigždžių kelius, kuriais jos per amžius keliauja greičiau, negu ar motos išsauta kulka. Tada tu nors truputį suprasi, kaip galinga yra gamta, kuri sutveria tokias didžiausias žvaigždes ir nesuskaitomą jų daugumą, ir taip gerai jas sutvarko, kad nė viena iš savo kelio neišklysta, nei viena už kitos neužkliuva.

Kada tu norėsi patirti kokie žmonės praėjusiais laikais gyveno, tai skaityk istoriją, o pamatysi, kaip pro akis amžių-amžiai, tarsi, eite-eina viens po kitam, su jų vargais ir linksmybėmis, su jų laisvėmis ir priespaudomis. Tada tik pamatysi daugybę žmonių gerais ir blogais darbais pagarsėjusių. Kiekvienas jų pasakos savotiškai apie praėjusių gadynių atsitikimus.

Norėdamas pažinti darbininkų reikalus, kas yra visureikalingiausia, mums, darbininkams, tai skaityk geras darbininkiškas knygas ir laikraščius, kurie nušviečia mūsų vargingą gyvenimą ir parodo, kaip iš tų vargų išbristi į šviesesnę ir laimingesnę ateitį. Gerų darbininkiškų knygų ir laikraščių skaitymas netik apšviečia protą, bet ir paragina į kovą už savo buvį pagerinimą.

Šitais keliais žodžiais nurodyta, kokia nauda yra iš knygų ir laikraščių skaitymo. Rupintis apšvietos platinimu privalo visi mūsų inteligentiškesni darbininkai, o ypatingai inteligentija.

Knygų naudingumą netik dabar žmonės supranta. Knygos jau nuo labai seniai pasaulyje randasi. Senovėje daugiausia knygų buvo prie bažnyčių ir vienuolynų. Taip ve, istorijoje randame, kad 238 metais popiežius Anterus įsteigė Ryme knygynėlį; apie tokį-pat knygynėlį 394 m. kalba koks tai šventas Jeronimas ir šventas Augustinas. Kaip parodo istorija, tai vienas iš didžiausių knygynų buvo tada Fuldos klioštoriuje, kuriame kasdien 12 vienuolių knygas rašė. Taipgi garsus senovės knygynas yra St. Gallen (Šveicarijoje), kur nuo pat

VIII amžiaus dar pirm tukstančio metų išėjusios visos knygos surinktos ir jų yra apie 30 tukstančių. Taip-pat randame, kad ir Prancuzijoje tais laikais buvo dideli knygynai vienuolynuose Clugny, Reimse ir kt. Italijoje geriausi knygynai buvo Ryme ir vienuolynuose Padvos ir Ravennos. Ispanijoje didžiausias knygynas buvo Barcelonoje. Nemažai knygynų buvo ir ant salų: Andros, Patmos ir Lesbos.

Popiežiai ir vyskupai nenorėjo suteikti žmonėms gero; jie žmones ragino tik melstis, o knygas skaityti draudė. Taip ve, viename vyskupų suvažiavime 567 m. Tourse ir 624 m. Toledoje, įsakė kunigams, kad jie pasakytų savo avelėm, kad neskaitytų jokių knygų, išskiriant "Dovydo psalmes"; už neklausymą šio prisakymo buvo grasiama, jog "dievas mirčia koros". Devintame amžiuje vyskupas Herard'as iš Tours'o ir kiti liepė, kad kiekvienoje parapijoje būtų įsteigta bažnytinė mokykla, ir kad ten būtų mokinami maži ir dideli kaip reikia dievą mylėti. Taip-pat duoda tokį įsakymą popiežiai Eugenijus II, Grigalius VII ir Honarijus III.

Įvykusiame visuotiname susirinkime 1179 ir 1215 metais Loterano bažnyčioje mieste Romoje parodė, kad visa kunigija nutarė kaip vienas, kad būtų baudžiami visi tie žmonės, kurie drįstų skaityti tas knygas, kurios yra uždraustos popiežiaus. Bet kam čia mums ir kalbėti apie juos. Juk mes žinome gerai, kad kunigija nesirupina ir nesirupins darbininkų gerove. Dabar mes iš šito aiškiai matome, kaip labai klysta tie darbininkai, kurie sako, kad kunigija per pamokslus bažnyčiose visuomet skleidžia apšvietą. Tai yra neteisybė.

Bažnyčia visuomet rupinasi ir dabar tebesirupina darbininko gyvenimu aname sviete—dangum, o ne čionai pagerint jo vargingą buvį. Žinodami tai, mes, darbininkai, netik turime skaityti gerus darbininkiškus laikraščius ir knygas, bet ir plauti juos turime tarpe tamsesnių mūsų brolių darbininkų. Kiekvienas apsišvietęs dar-

bininkas, kuris nori prisidėti prie laikraščių ir knygų platinimo, turi rašyti žinutes į laikraščius, jei gali, nes, nors ir trumpa žinėlė, jei tik įdomi ir teisinga, visados laikraštyje bus jai vieta. Taip-pat turime žinoti kad knygos pačios, be rašėjo, nedygsta, laikraščiai taip-pat nekrinta iš dangaus,— reikia juos pirmiau parašyti, ir atspausdinti. O tai nemažai kaštuoja. Nekartą už juos prisieina išleisti daug daugiau pinigų, negu juos parduodamas nuo žmonių surenki; o juk ir pinigų iš žemės nepasisemsi, reikia juos iš kur-nors gauti. Delto kiekvienas, kuris kiek išgali, turi šelpti gerų darbinikiškų knygų ir laikraščių leidėjus.

Brolau darbininke! Nesakyk, kad tai mažas ir nenaudingas darbas yra. Pasi-klausyk ką apie tai sako mūsų darbininkų, vadas Karolius Marksas viename susirinkime Paryžiuje 1844 metais: "Jeigu darbininkai nesušėls savo spaudos, tai anoji turės žuti, nes mažai kas ją palaiko." Jis sako: "Labai man nemalonu, kad dabartiniu laiku turi žuti laikraštis, kuris tiek daug už darbininkų teises kovoja. Tikiuosi, kad Paryžiaus darbininkai nedaleis jam pražuti. Aš gi pats viską aukašiu, kad tik palaikius tokius laikraščius, kaip "Vorwaerts" (Pirmyn), kurie stoja už darbininkų reikalus ir skelbia klesų kovą kapitalizmui. Jei to reikėtų jų palaikymui, tai aš atiduodu viską, ką tik turiu, ir savo visas spėkas jiems pašvenčiu, nes butinai noriu, kad darbininkų laikraščiai gyvuotų".

Kiekvienas, kuris nori, kad geri darbinikiški laikraščiai gyvuotų, ir kad juos palaikyti, tai netiktai pats turi juos pirkti ir skaityti, bet ir kitus turi raginti skaityti ir remti.

Pas lietuvius dabartiniu laiku gerų knygų platinimu užsiima LKS., LDLD. ir L. M. P. S.

Jei nori, kad knygų skaitymas būtų tau naudingas, tad skaitydamas prisilaikyk šių patarimų: Skaityk knygas, kurios stoja už

darbininkų klesos reikalus. Perskaitęs ką naudingo, užsirašyk į tam tikrą knygelę, kad greitai neužmirštum. Juk nedaug žmonių yra, kurie tokią gerą atmintį turi, kaip kad šventas Cyrus, kuris visų savo kareivių vardus atmintinai žinojo. Perskaitęs pasirupink kitiems pasakyti tą, ką perskaitei, nes tada perskaitytas dalykas ilgiau tavo atmintyje užsiliks, ir kitiems, kurie to neskaitė, geriau galėsi papasakoti. Skaityk neskubėdamas, bet palengva, gerai apsvaistydamas tai, ką skaitai.

Taip skaityti pataria ir mūsų garsus mokslininkas Karolius Marksas, sakydamas: "Mažiau skaityk, daug galvok ir išsirik geras knygas, kurios užstoja tavo teises". Taip sako tas mūsų didis vadas, kurio darbais gėrisi viso pasaulio susipratę darbininkai.

Nemanyk darbininke, kad visos knygos ir visi laikraščiai yra geri ir teisingi, ir kad jie visi užstoja tavo reikalus. Yra daug ir blogų raštų, kurie neša darbininkam pragaistį. O tokiomis kaip tik yra klerikalų spauda; ji visai nesirupina apšviesti darbininką, bet da į didesnę vargą klampina. Klerikalai spauzdina knygas ir laikraščius, pilnus visokių melų ir nebutų daiktų apie susipratusius darbininkus, komunistus. Jie tomis savo knygomis ir laikraščiais kovoja prieš tuos žmones, kurie užstoja už darbininkų reikalus ir kovoja už pagerinimą jų buvio. Tokių knygų ir laikraščių skaitymas netik jokios naudos neneša, bet dar padaro didžiausią pragaistį darbininkui. Nes aptemdo jo protą, paskandindami jį klaidų ir nežinės tamsybėje; sugadina jų protą ir tarsi stumte stumia žmogų prie blogiausių darbų.

Delto, broliai darbininkai, skaitykite geras, darbinikiškas knygas ir laikraščius, nes jie neša del jusų naudą. Meskit šalin tas knygas ir laikraščius, kuriuos platina mūsų klerikalai, dangaus agentai. Nes tie jų raštai neša pragaistį, vargą ir skurdą! Seiniškis.

Naminė Mokykla

IDOMŲ DALYKAI MOKSLIŠKAI IŠAIŠKINTI.

Rašo Al. Margeris.

—Tai šitaip, mama! Na o kaip atsiranda ukana?

—Kaip tik tam tikras cukraus gabalas gali ištirpti kavos puodukj, taip lygiai ir tik tam tikras vandens apėmis gali pasiskeisti ore. Jeigu vandens garų yra daugiau ore, negu oras gali juos sutalpinti, tada mes sakome oras yra prisotintas ir, suprantama, jis negali daugiau garų palaikyti savyje, jis negali, reiščiau sakant apguobti jų taip, kad nebutų jų matyti. Tad tie garai yra mums matomi. O mes, kaip pa-

pratę sakyti, sakome, kad tai yra ukana ar miglos. Žinoma, šiltas oras visados gali daugiau vandens garų apsiaubti, negu kad šaltas oras. Užtat mes ir turime daugiau miglotų dienų žiemos laiku, negu, kad vasaros.

—O kaip lietus, mama, pasidaro?

—Jūs matote ten augštai debesius, o tai yra augštai pakilusi ukana arba miglos. Tiesa, ne visi debesys vienodai atrodo; bet tatau atsitinka todėl, kad ne visi debesys yra lygaus storumo ir didumo; pagaliaus, ne visus juos ir vienokiai saulė nušviečia. O debesys, aišku, taip-jau pasidaro, kaip ir ukana. Oras, žinoma, augštesniuose sluogsnuose atvėsta, jame esąs garas sutirštėja ir, kaip paprastai, pavirsta į mažus vandens lašelius, kuriuos ir galime mes matyti. Tokius lašelius palaiko ore ar tai vėjas, ar šiltesnis oro sluogsnis, kuris randasi prie žemės. Nes kaip tik tie lašeliai pasiekia šitą šiltesnį oro sluogsnį, suprantama, jie pavirsta garais ir vėl kyla augštyn. Kuomet oro augštesni sluogsniai labiau atšala, tada lašeliai padidėja ir jau juos niekas nesulaiko, vadinasi, jie krinta ant žemės. O mes ir sakome kad tai lyja.

—Mums tatau aišku. Bet dabar pasakyk, mama, kaip sniegas atsiranda?

—Tai priklauso nuo temperatūros, kokioje debesys yra. Jeigu tik temperatūra yra tokia, prie kurios vanduo šala, tai jau ir aišku, kad vandens lašeliai turi sušalti. Jie sušaldomi virsta labai gražiais kristalais ir pavidale tokių kristalų krinta ant žemės.

—Iš kur tas vandens garas atsiranda ore?

—Nugi, vanduo garuoja iš jurių, azerų, upių, ir taip toliaus. Kuomet lyja, tai reiškia, kad tas vanduo nukrinta, ką pirma išgaravo. Tas pats vanduo garuoja, atvė-

sęs vėl nukrinta, ir taip darosi gamtoje be pradžios ir pabaigos.

—Pasakyk dar, mama, kaip vanduo išgaruoja?

—Pirmiausiai reikia sužinoti, vaikeliai, kad viskas, kas tik yra gamtoje, susideda iš labai mažų dalelių, molekulomis vadinamų. Šitos dalelės yra taip mažos, kad manoma, jog yra daugiau vietos tarp jų, negu kad jos pačios užima. Ir šitos molekulos nepalijaujami juda. Juk paimkime bykuną, kuris turi tvirtą kvapą, ir padėkime viename kampe kambario, pajusime, kad tas kvapas jau pasiskleidė po visą kambarį. Tai labai aišku, joguei molekulos juda, sakysime, vaikščioja. Dabar sugrįžskime prie garavimo. Jūs jau ne kartą pastebėjote, kad balos išdžiūsta, arba vanduo iš indo pranyksta, vadinasi, išdžiūsta. O tai reiškia, kad išgaruoja. O pamatas garavimo yra šitas. Vandens molekulos, kurios laksto su labai dideliu smarkumu, atsiskiria nuo vandens paviršio, prasimuša per oro spaudimą ir lekia erdvėn. Tokiai veikmei duruojant ilgą laiką, visas vanduo persikeičia į garų formą ir pasiskleidžia erdvėn. Žinoma, kada vanduo verda, tada jis garuoja daug smarkiau. O tai atsitinka todėl, kad jo garavimo paviršius yra daug didesnis. Tai priklauso nuo vandens burbulėlių, kurie ir susidaro vandeniui verdant.

—Mama, paaiškink dabar, kodėl vanduo verda?

—Aš papasakosiu jums, vaikeliai, kaip praktiškai galima tatai patirti. Daleiskime, mes imame apvaliu dugnu bonką ir pripilame ją pusiau vandeniui. Paskui uždarome tam tikru, su trimis skylėmis kamščiu. Vienon karmščio skylėn įdedame termometrą, apie kurį aš jums vėliau paaiškinsiu, gi kiton—manometrą, ir da kiton—paprastą stiklo triubelę, kuria galėtų išeiti garas. Pradėkime tokią bonką kaitinti, čia pamatysime, kad oras, kurio visados yra vandenyj, pradės kilti į viršų mažais burbuliukais. Bet oro yra ir prie bonkos dugno, tokiu budu, ir ten pasidarys garo bur-

buliukai ir, žinoma, jie bando prasimušti į paviršių. Jie tačiau savo kelyje susiduria su vėsesniais vandens sluogsniais, ten jie turi sprogti, pranykti, o tatai ir padaro vandens, kaip mes sakome, "čypimą". Bet jeigu mes tik pakankamai kaitiname vandenį, tada, aišku, garo burbuliukai padidėja ir buna tiek tvirti, kad gali prasimušti į paviršių. Čia vanduo pradeda smagiai burbuliuoti, mes ir pasiskubiname pasakyti, kad vanduo jau verda.

—Tai paaiškink dabar, mama, apie termometrą.

—Labai gerai, vaikeliai; aš jums papasakosiu ir daugiau apie virimą, žinoma, reikia drauge kai-ką pasakyti ir apie temperatūrą. O jau čia tai butinai yra reikalinga pažinti termometrą, nes be termometro mes negalime temperatūros matuoti.

—O ką, mama, reiškia žodis temperatūra?

—Nugi, vaikeliai, žodžiu temperatūra mes pažymime laipsnį šalčio ar karščio, žinoma, bile kune ar daikte. Juk jeigu tik mes paliečiame kokį daiktą, tai jaučiame, ar jis yra šiltas, ar šaltas. Tačiau mes negalime tikrai nuspręsti, kiek yra šaltas, ar šiltas, vadinasi, be tam tikros prietaisos mes negalime pamieruoti nei šilumos, nei šalčio. Todėl mes negalime nusakyti ir šilumos ar šalčio laipsnio. Bet jeigu tik mes turime termometrą, tai galime tokį laipsnį lengvai ir greitai surasti. Todėl aš jums ir paaiškinsiu dabar, kas yra termometras.

—Gerai, gerai, mama.

—Turite žinoti, vaikeliai, kad termometras ne visada buvo žmonėms žinomas. Štai tik prieš Galileo laikus, tai yra pabaigoje šešiolikto šimtmečio ir pradžioje septyniolikto, žmonės nieko nežinojo apie termometrą. Jie spręsdavo šilumos ar šalčio laipsnį tiktai su pagalba savo penkių kuno pajautimų. Dažniausiai jie tai darydavo su taip vadinamu dasilytėjimo jausmu. Bet tai labai liuosas sprendimas, juk jūs žinote, kad palaikius ranką karštame vandenyj ir paskui įkišus ją į apšiltį vandenį, pastara-

sis vanduo atrodys, tarytum, šaltas. Arba štai, kada jūs atbėgate iš lauko sušilę, jums atrodo, kad kambarys yra peršiltas, bet jeigu tik ilgiaus jame sėdėti, tai jau ir sakote, kad peršaltas. Tokiu budu, matome, jog su dasilytėjimo jausmu negalima teisingai temperatūros laipsnio nusakyti. Reikia tam tikro instrumento. Ir šitokių instrumentą pirmiausiai sugalvojo Galileo. Žinoma, Galileo termometras buvo netobulas, tačiau šiandien mes turime jau ištobulintus ir labai praktiškus termometrus. Šiandien labai plačiai yra vartojami įvairūs termometrai, kurie ir nusako mums šilumos ar šalčio laipsnį.

—Bet kaip, mama, termometras yra padaromas?

—Čia, vaikeliai, reikia jums papasakoti apie labai įdomią, kaip kietųjų, taip ir minkštųjų kunų ypatybę. O šitąją ypatybę yra tai, kad kunai gali išsiskęsti arba susitraukti. Jūs jau žinote, kad vanduo, pavirtęs garais, išsiskečia ir užima daug didesnę įtalpą. Gal jūs pastebėjote ir tai, kad ant geležinkelio nutiesti bėgiai ties sudurimu turi mažus tarpukus. O tatai yra padaryta todėl, kad užėjus šiltesniam orui ir bėgiams besiskečiant, jie nesiremtų galais ir neiššoktų iš savo vietos. Gal jūs matote kaip kalvis traukia ratlankį (ratštangę) ant rato. Jis pirma įkaitina ją, vadinasi, duoda jai išsiskęsti, o tik paskui traukia ją ant rato. Taip yra ne tik lengviau užtraukti, bet užtraukus, ji tvirtai laikosi, nes aušdama susitraukia, žinoma, ir ratą tvirtai suveržia.

—Kas yra daiktų išsiskętimo priežastimi?

—Aš jau sakiau jums, vaikeliai, kad molekulių judėjimas daiktuose yra nepaliamas. Įsitęmykite dabar, kad juo daiktas yra daugiau šildomas, tuo molekulių judėjimas darosi veiklesniu, smarkesniu. Čia molekulos, smarkiau lakstydamos, labiau grudžiasi ir daužosi į viena kitą. Tokiai veikmei, duruojant, be abejo, molekulos toliau atsišalina nuo viena kitos ir, supran-

tama, pasidaro tarp jų didesni tarpai. O tai ir reiškia, kad jos tada užima didesnę įtalpą, vadinasi, kunas ar daiktas išsiskečia. O tai ir aišku jums, vaikeliai, kad pakilus temperatūrai, daiktas skečiasi, nes jo molekulos smarkiau laksto, gi nupuolus temperatūrai, daiktas traukiasi, nes tada jo molekulos palengvėliau laksto.

—Ar su visais daiktas taip yra? Tai turbūt, ne, mama, užtat, kad tu žinai, kaip vanduo aną žiemą sušaldamas viedre, sudraskė viedrą.

—Tai tiesa, vaikeliai. Ne visi daiktai traukiasi temperatūrai puolant. Išėmimas yra su vandeniu. Kada vandens šilumos laipsnis puola, vadinasi, jis šala ir pavirsta ledu, vanduo išsiskečia. Todėl, jeigu mes paimtume tam tikrą apėmį vandens ir sušaldytume jį, tai aišku, kad gautume didesnę apėmį. Nereikia tačiau manyti, kad jeigu jo apėmis ar įtalpa pasididino, tai jau ir svarumas turėjo pasididinti; visai ne, svarumas pasilieka tas pats. O tai yra labai svarbu žmonių ir gyvulių gyvenime. Matote, jeigu ledas nebutų lengvesnis už vandenį, tai juk jis skęstų. Tuomet visas vanduo, esąs upėse ir azeruose, pavirstų į ledą. Daug gyvų daiktų turėtų žuti.

—Mes jau taip ir mislijome, mama.

—Labai gerai, vaikeliai, kad jūs tiek daug žinote. Bet dabar jūs jau žinote ir tiek, kad visi daiktai, kylant temperatūrai skečiasi, o puolant temperatūrai traukiasi, žinoma, išimant vandenį, kuris puolant temperatūrai skečiasi. Jeigu šitaip gamtoje yra, tai nesunku surasti mums pamatus termometro. Juk jeigu nuo karščio tulas daiktas išsiskečia, tai pagal laipsnį jo išsiskętimo juk galima surasti ir šilumos laipsnį. Ir antraip, jeigu tulas daiktas nuo šalčio susitraukia, tai laipsnį jo susitraukimo galima sužinoti ir šalčio laipsnį. Kaip tik ant šitokio pagrindo ir yra subudavotas termometras. O dabar aš ir papasakosiu jums, kaip termometras yra padaromas. Paimama tam tikrą stiklo dudelę, suprantama, su tam tikru kakleliu, na, ir pripildoma gy-

vuoju sidabru. Gyvasis sidabras yra var-
tojama šiam tikslui todėl, kad jis, šilumai
augant, labai vienodai išsiskečia. Žinoma,
dudelės skylė turi būti labai vienokio sker-
sinio arba diametro. Reikia didelę su gy-
vuoju sidabru ir pavirinti gerokai, kad iš-
stumus iš didelės visą orą. Dabar, aišku,
kad didelė pasiliko jau tik gyvasis sida-
bras, tad galima ją akiai uždaryti. Kiaurą-
jį galą didelės kaitinant, jis užsidaro bei už-
sintuoja visiškai saugiai. Paskui padali-
nama didelė į tam tikras dalis, laipsniais
vadinamas. Bet pirma to surandama taip
vadinami šalimo ir virimo laipsniai, o tik
paskui visas tarpas tarp tų laipsnių ar dvie-
jų punktų buna padalinamas į lygias dale-
les ar laipsnius. (Toliau bus)

Visiems Prieinama Mokykla

ORO SUDĖTINIAI.

Rašo Algirdas Margeris.

(Tąsa.)

Jau apkalbėjome vieną iš svarbiausių
oro sudėtinių—tai degį. Dabar apkalbėsi-
me kitą,—nitrogeną (oragamį).

Nitrogenas, kaip degis ir vandengamis,
yra bespalvis, beskonis ir nekvepiąs gasas.
Mažai ką lengvesnis už degį, nes vienas li-
tras nitrogenu sveria 1.2507 gramo. Jo
tarpumas vandenyje beveik yra tas pats, kai
vandengamio, viename litre vandens ištir-
psta apie 20 kubikinių centimetrų nitroge-
no, žinoma, prie pavyzdinių (taisyklinių)
apystovų. Prie 33 atmosferų spaudimo ir
146 laipsnių žemiaus zero (—146) tempe-
ratos, nitrogenas pavirsta skysčiu. Ni-
trogenu skįščius yra bespalvis, verdas prie
195.7 laipsnių žemiaus zero (—195.7) tem-
peratos. Jo tirštumas (svarumas) prie
virimo laipsnio yra 0.8 (aštuonios dešimtos
dalys) gramo. Prie da žemesnės tempera-
turos nitrogenu galima paversti į ledą pa-
našiu kietu kuru, tirpstančiu prie—210.5
laipsnių Celsiaus temperatos.

Tai tokios yra fiziškos nitrogenu ypa-

tybės. Dabar pažvelgkime į jo chemišką-
sias ypatybes.

Nitrogenas kur tai kas nėra taip veik-
liu, kaip degis. Prie vidutinės temperatu-
ros jis turi labai mažą, arba ir visai netu-
ri patraukimo susijungti su kitais elemen-
tais. Tačiau, prie augštos temperatos
ir prie patogių aplinkybių, nitrogenas jun-
giasi su gana daug elementų. Pastumėki-
me nitrogenu po elektros kibirkščių įtek-
me, o tada jis veikia susijungs su vande-
gamiu, padarydamas amoniją (NH_3), ar-
ba susijungs su degiu, išduodamas nitrinį
oksidą (NO). Panašiu budu nitrogenas
betarpiškai jungiasi su silikonu, boronu,
titaniumu—ne metalais, ir su lithiumu, ma-
gneziumu ir kalkiu—metalais. Nitrogenu
sąjungos yra abelnai vadinamos **nitridais**,
panašiai, kaip degio sąjungos kad yra va-
dinamos **oksidais**.

Nitrogenas yra pamatiniu augalų ir gy-
vulių sudėtinu. Tačiau šitie organizmai,
neskaitant taip vadinamų ankštinių (Le-
guminosae) organizmų, neturi pajegos,
kad asimiliavus iš atmosferos liuosąjį nitro-
geną. Jie todėl aprupina save tam tikro-
mis nitrogenu sąjungomis. Juk žinoma,
kad kai kurie iš ankštinių organizmų, pa-
vyzdžiui, žirniai, pupos ir dobilai, netik
kad nenualina žemės (dirvos), bet dar pa-
daro ją derlingesne. O tai todėl, kad, re-
mianties patyrimais, šitie augalai gauna
bent geroką dalį jiems reikalingo nitroge-
no iš atmosferos. Bet kaip šitie augalai
traukia ar asimiliuoja nitrogenu iš oro?
Asimiliacijos pagrindu yra kruvos mikro-
organizmų, kurie apsikabinę tēra ant ma-
žų guzelių, esančių ant augalų šaknų. Ši-
tie mikroorganizmai turi pajegą, vadinasi
gali paversti laisvą nitrogenu, paimtą iš
oro, į nitrogenines sąjungas, o dalis šitų
sąjungų tampa tų pačių augalų, kurie jas
pagamino, sunaudotos (suasimiliuotos), gi
dalys pasilieka žemėje, ir ve tokiu budu, žemė
pasidaro derlingesnė.

Nitrogenas yra plačiai naudojamas in-
dustrijoj. Laisvas nitrogenas panaudoja-

ma padarymui nitrogeninių sąjungų, dažniausiai trąšoms. Taipgi yra vartojamas prie pagaminimo gyvsidabrinų termometrų, kurie yra padaryti vartojimui prie nežemesnės temperatūros, kai nuo 300 iki 500 laipsnių. Įtalpa, virš gyvsidabrio, yra pripildoma nitrogenu, vieton oro. Tokiu būdu apsaugojama gyvsidabris nuo virimo net ir tada, kada temperatūra yra augštesnė už gyvsidabrio virimo laipsnį (356.6 laipsnio). O labai daug nitrogenu sunaudojama gaminimui eksploduojančių medžiagų, kaip antai: parako, nitro-glycerino ir dynamito.

Nitrogenas, kaip jau sakyta, nedega, nepalaiko degimo, neigi palaiko kvėpavimą. Jis nėra betgi ir nuodai. Jei gyvuliai negali gyventi vien tik nitrogene, tai ne delto, kad nitrogenas jiems kenktų, bet delto, kad ten nėra degio, be kurio jokis organizmas gyventi negali—užtrokšta.

Laisvo nitrogenu labai daug yra ore: šimte lygių dalių oro apėmio yra 78 dalis nitrogenu, 21 dalis degio ir 1 dalis kitų gazų. Tarp žmogaus kuno sudėtinių yra ir nitrogenu 3% (trīs nuošimčiai).

Užteks apie nitrogenu, dabar pašnekėkime apie vandenį, kurio taip-pat yra ore.

Vanduo ore yra reikalingas augimui kaip augalų, taip ir gyvulių. Žinoma, vanduo ore yra garo pavidale. Garo pasilaikymas ir daugumas ore, be abejo, priklauso nuo temperatūros. Augštesnė temperatūra—daugiau drėgnumo oras gali palaikyti. O jau kada oras tiek drėgnumo turi, kiek tik jis gali jį palaikyti, tad sakoma, kad oras yra prisotintas (persigėręs). Taip vadinamas oro drėgnumo laipsnis (relative humidity) reiškia palyginimą vandens garų apėmio, ką dabar yra ore, su tuo, kuris būtų, jeigu oras būtų prisotintas, vadinasi, turėtų tiek vandens garo, kiek tik jis gali palaikyti, suprantama, vis prie tos pačios temperatūros. O šitų dviejų kiekybių proporcija kaip tik ir reiškia tai, ką mes esame pratę vadinti oro drėgnumo laipsniu. Pavyzdžiui, mes pamatome laikraštį, kad oro drėgnumo laipsnis yra 75%. O tai rei-

škia, jog vandens garų apėmis, esąs dabar ore, yra 75% to apėmio, kuris būtų, jeigu oras, žinoma, prie tos pačios temperatūros, būtų prisotintas, vadinasi, turėtų tiek drėgnumo, kiek jį jį telpa.

Yra praktiškai patirta, kiek oras prie tam tikros temperatūros gali vandens garų palaikyti. Pavyzdžiui: prie temperatūros o laipsnio C., vienas kubikinis metras (su virš kubikinis aršinas, 1,308 aršino) oro palaiko 4.87 gramo vandens; prie temperatūros 10 laipsnių C.—9.92 gramo; prie temperatūros 15 laipsnių C.—12.76 gramo; prie temperatūros 20 laipsnių C.—17.16 gramo; prie temperatūros 32 laipsnių C.—33.92 gramo.

Tai aišku, kad juo augštesnė oro temperatūra, tuo daugiau vandens jis gali palaikyti.

Jeigu oras yra visai sausas, tai augalai vysta ir miršta. Gyvuliai negali tarpti, nes per daug vandens iš jų kuno išgaruoja. Drėgnumas savo apėmiu ore įvairuoja; tai reiškia, kad tam tikrame laike ir tam tikroje vietoje nevisada buna lygus ore drėgnumo nuošimtis. Jeigu ore yra drėgnumo ne mažiau 65% ir ne daugiau 75%, imant pagal oro drėgnumo laipsnį, tai tokis oras yra pats gerasis sveikatai. Bet daleiskime, jeigu prie temperatūros 90 laipsnių Fahrenheito (32.22 laipsnio Celsiaus) oro drėgnumo laipsnis yra 90%, tai oras yra nepakenčiamas. Jeigu prie tokios pat temperatūros oro drėgnumo laipsnis yra tik 50%, ir tai oras nėra pageidaujamas.

Iš žmogaus plaučių ir per odą išeina apie viena trečia dalis vandens, kurį žmogus paėma savin su maistu. Aplamai, kiekvienas žmogus išduoda vandens nuo svaro ir pusės iki dviejų svarų bėgyje 24 valandų. Drėgnas klimatas yra geras kai kurioms ligoms gydyti. O štai sausame klimate, kaip tai Kolorados, Arizonos ir Kalifornijos valstijose, sakoma, jog tai gera džiovininkams gydytis.

Tiek apie vandens garų ore.

Prie pabaigos, reikia šiek-tiek pasakyti ir apie angliadvidegį arba anglies dioksidą (kitų vadinamą angliarugšte).

Angliadvidegis dasigauna oran per degimą, kvėpavimą, puvimą augalinių medžiagų, etc.

Iš dešimts tukstančių dalių oro apėmio yra tiktai trys ar keturios dalys apėmio angliadvidegio. Tai, rodos, nedaug, tačiau yra apskaitliuota, jogei ore, čia geriaus sakant atmosferoj, yra viso labo apie penki tukstančiai bilionų tonų angliadvidegio. Net manoma, kad užtektų angliadvidegio miškams, užklojantiems visą žemę, augti per aštuonis metus, o šiaip jau augalams—per 22 metu. Mat, augalams angliadvidegis yra taip jau svarbu, kaip gyvuliams degis. Ir jau taip yra motinos gamtos sutaisyta, jogei gyvuliai išduoda angliadvidegį, kaipo jiems nederantį gazą, bet augalai priima angliadvidegį ir išduoda degį. Tai gražus apsimainymas!

Angliadvidegis yra bespalvis, beveik bekvapis gasas. Jis yra apie 1.5 kartų sunkesnis už orą. Jį galima pilti į kitą indą, kaip ir vandenį; tai reiškia, jogei yra sunkesnis už orą. Yra labai pastovus gasas. Nėra nuodingas gasas, kaip paprastai sakoma.

Angliadvidegis yra plačiai vartojamas darymui vandens sodos. Žinoma, gasas yra laikomas tvirtai suspaustas, o kada jis buna paliuosuotas, jeigu leidžiama į vandenį, tai padaro "šnypštimą" ar "putojimą".

Angliadvidegis, jeigu daug jo yra gyvenamuose namuose, kenkia žmogaus sveikatai. Neišvėdytuose kambariuose visada galima užuosti tvankų orą. O tai dažniausia paeina nuo to, kad ten yra per daug angliadvidegio. O tai ir pagamina žmogui šiuos nesveikumus: galvos sopėjimas, bejausmumas (apkvaitimas), neramumas, patraukimas prie susijudinimo, apalpinimas, kuktumas (vertimas vemti), silpnėsnis gyvumas, etc., etc.

Pasiremiant daktarų: Billings, Mit-

chell ir Bergay priparodymais, reikia pasakyti, jogei netyras oras padaro nesmagumus mūsų organizmui dažniausiai delei šių priežasčių: sumažėjimas ore degio, o pasidauginimas angliadvidegio, per daug drėgnumo, peraugšta temperatūra, dulkės ir nepriimnas kvapsnys.

Skaitytojų Balsai

PRIE STRAIPSNELIO "MEILĖ IR ŠEIMYNA".

"Mot. Balso" num. 2, perskaičius straipsnelį "Meilė ir Šeimyna", apsvarsčiau, ar tikrai taip gali but, kaip tenai rašoma? Pastebėjau daugelį neaiškumų, kuriuos čia bandysiu parodyti. Pasitaiko, kad apsišvietę ir iš meilės apsidegę, o vienok vėliau jaučiasi nelaimingais. Tiesa, apšvieta didelę rolę lošia vedusių gyvenime. Apšvieta suteikia daug kantrybės, kad ir kartais gana nemalonių dalykų nukenciami. Bet skirtingas budas, skirtingos pažiūros, taip-pat lošia didelę rolę šeimyniniam gyvenime. O da labiau, jeigu vienas ar kitas yra linke prie saumylstės, stato augštai savo "aš", nepriima viens nuo kito jokių draugiškų patarimų ir tt.

Kiek aš patėmijau, tai saumylstės pas vyrus yra daugiau, negu pas moteris. Pas moteris mažiau ir to didelio "aš". Moteris daugiau priima draugiškų patarimų nuo vyro, negu vyras nuo moteries. (Žinoma, ne visus patarimus galima priimt). Mat vyram vis atrodo, kad moteris kvailesnės, nes jos atsilikę apšvietoj. Ir moteris priima tik draugiškus patarimus, o ne kumščios grąsinimus.

Pavz., apsišvietęs vaikas apsideva su mergina, kuri yra akla bažnyčios rėmėja, ir jeigu jis sumanus (žinoma blaivas), tai visados jis ją pertikrins savo draugiškais aiškinimais ir patrauks gerojon pusėn. O su vyrais retai buna toks atsitikimas. Tiesa, nekiekvieną moterį geru pavyzdžiu gali-

ma pertikrint ir prie susipratimo atvesti.

Moteris, kartais, nors ir nė iš tikros meilės apsideva, bet laikui bėgant, ji pripranta prie savo gyvenimo ir guodoja savo draugą. Bet su vyru kitaip šiame atsitikime yra. Jei vyras ne iš tikros meilės apsideva, tai laikui bėgant visas jų šeimyniškas gyvenimas paįra. Šitokių pavyzdžių aš mačiau ir galėčiau paliudyti.

Mano nuomonė tokia: kad moteris vyrą "nevadiotų už nosies", o vyras moteries,—tai jie bus laimingi šeimyniškam gyvenime. Turi but tik draugiški patarimai, patėmijimai, bet ne prievarta. Teko matyt, kad vyras prisirašo prie jam patinkamos draugijos, tai moteris priverčia vyrą atsakyti. Tuli vyrai taip-pat užgina moteriai priklausyt į nepatinkamą jam draugiją. Neturėtų but tokio vergiškumo kaip pas vienus, taip ir pas kitus.

Girtuoklio Viktė.

PRIE "MEILĖ IR ŠEIMYNA".

Taip, meilė tai yra stipriausia už viską pasaulyj, bet ar daug kas žiuri iš geros pusės į meilę, pradėdamas šeimynišką gyvenimą.

Neapsišvietę žmonės daugiausia apsideva tik delto, kad jų tėvai buvo vedę, tai mano, ir jiems yra reikalas vest. Bet užsimink jiems apie meilę, tai jie atsako: "Kas ta meilė?! Apsivedei, auklėji vaikus ir gyveni; kur dingsi".

Bet apsišvietę vyrai (mįnėsiu vyrus, nes jie didesnę rolę lošia apsidevime) pažįsta mellę ir apsideva del jos. Bet didžiuma vyrų tai apsideva tik del savo užsiganėdinimo. Pavyz., paklausk vyro kodel jis apsidevė, tai didžiuma atsakys: "Del ypatingo užsiganėdinimo", ir dar priduria,— "nė vienas vyras nevestų merginos arba moteries, jeigu jis galėtų apsieit be tokių dalykų". Tokiam šeimyniškam gyvenime meilė labai mažą rolę lošia. Tuli veda delto, kad moteris reikalinga jam gyvenime,

kaipo namų prižiurėtoja ir vaikų auklėtoja, bet meilę jie mažai už ką laiko. Daugelis sako: "jeigu aš jai duodu duoną, drabužį, tai ko jai daugiau reikia". Bet nežino, kad meilės kibirstėlė butų geriausia už viską. Moteris reikalauja meilės, nors badauti ir nuskurusiai reikėtų buti, bile tik butų mylinti ir mylima.

Jeigu apsišveddami vyras ar mergina prisilaiko panašių minčių, tai šimtą kartų geriau butų, kad nevestų. Nors sakoma, kad gamta suteikus lyčių patraukimą, bet be meilės nei pritraukimo nėra. Meilė turi but tyra, kaip kristalas, be jokių kenksmingų svajonių. Mylėt savo gyvenimo draugą, tai reiškia mylėti jį ar ją kaip kokį meilės dievaitį, atskirai nuo kitų ypatų, nes ištiesų, jis ar ji yra tai brangiausia tavo širdžiai ypata.

Šeimyniška meilė tai yra švari; tyra meilė, kurios grazybė žiba kiekvieno tikrai mylinčio akyse. Tokia meilė negali greit žut. Bet labai tankiai buna, kad pagyvena metus, dvejus ir meilė užgęsta; palengva apsidžiaugia vienas kitu ir paskui... reikia skirtis, arba gyvent tik todėl, kad reikia gyvent. Tai, suprantama, tokios poros apsidevimas nebuvo iš meilės, o tik apsidevė del savo pasitenkinimo arba gyvenimo reikalingumo. S. Suvalkietė.

Smalavirių vadas, Grigas, padarė "tripą" (maršrutą) po rytinių valstijų lietuvių kolonijas. Jis tikėjos, kad Charles Herman-Purvis gavęs Namu Fondo pinigus apmokės jam po \$15 už dieną ir Pullman'o lėšas. Bet kada sužinojo, kad Charles vietoj pinigų gavo sprigį per nosį ir storą nuo Hillquit-Levine'o bilą, tai greit viena Grigo "sąjungos" kuopa padarė įnešimą pakelti "sąjungos" mokesčius iki 50 centų. Už kiek laiko reikės da kelti mokesčius, juk Charles'o kelionė į Chicagą da neapmokėta, lygiai kaip neapmokėtos ir Bostono rožančių ir škaplierių pardavinėtojaus redaktorio. Tos visos bilos laukė Namu Fondo pinigų. Veronika Chicagietė.

APŽVALGA

ŠAUKIA PRIE GIMDYMO STREIKO.

Margaret Sanger, pagarsējusios gimdyimo kontrolēs agitatorēs organe "The Birth Control Review" ("Gimdyimo Kontrolēs Peržvalga") N 2 tilpo atsišaukimas jī viso pasaulio moteris, kad jos bēgyje atei- nančių 5 metų negimdytų nei vieno kudikio.

Ji nurodinēja, kad pasaulis esāš suvar- gēš po karēs. Visame pasaulyj esanti sto- ka maisto, ir todėl moteris neprivalo, girdi, gimdyti kudikių per 5 metus, kad žmonēms užtektų maisto.

Kad darbininkų šeimynos privalo ap- rubežiuot savo šeimynų didumą ir jei ne- galima kudikių tinkamai išauklėti, geriau jų visai neturēt, tai yra teisybē, bet kad per 5 metus viso pasaulio moteris sustotų gim- džiusios delei neva maisto stokos, tai būtų nesąmonē.

Ponia Sanger prisiklausē kapitalistų šukavimų apie stoką maisto ir mano, kad ištikrųjų taip ir yra. Kapitalistai nuolat pasakoja apie stoką maisto, norėdami pa- teisint savo nežmoniškus plėšimus už mai- stą, o ištikrųjų maisto yra užtektinai, tik reikia jį taip sutvarkyt, kad vieni negalētų turēt jo perdaug, o kitiem nereiktų badauti delei to. Reikia taip sutvarkyt, kad ponai kapitalistai negalētų pūdyt maistą sklepuose po keletą metų, laukdami kainų pakilimo.

Europoj, beabejo, daugelyj vietų yra stoka maisto iš priežasties karēs, bet kaip greit ten paliaus kariavę, ir žmonēs imsis naudingo darbo, tai ir pagamins užtektinai maisto visam pasauliui.

Kainos kija ne delei maisto stokos, bet delei kapitalistų godumo. Maistas guli skle- puose ir pūva, o kapitalistai kelia kainas ir rēkia, kad stoka maisto. Jei būtų stoka maisto, tai kodėl mes perkame neva švie- žius kiaušinius ir mokame dideles kainas už juos, o pasirodo, kad tie kiaušiniai jau supuvę. Apie pigesnius kiaušinius nėra kas nei kalbėti. Tas pats yra ir su sviestu ar

su mėsa. Mokama už mėšą didžiausios kainos, o parsinešus namon reikia nosis už- sikimšti, kada ta mėsa pradeda virt. Jei būtų stoka maisto, tai maistas neturētų lai- ko supūt.

Kapitalistai pūdo mėšą ledaunēse su- krovę, laukdami kol kainos pakils, o kada pakila, tai už supuvusį maistą atluoja di- džiausias kainas, kaip ir už gerą.

Karēs laiku, kada labiausia buvo pasa- kojama apie maisto stoką, valdzia netyčia užėjo keletą sklepų, kurie buvo prikrauti mėsos ir žuvų. Ta mėsa ir žuvis taip jau buvo supuvus, kad valdzia liepē ją konfis- kuot, bijodama, kad žmonēs neapsirgtų nuo tokios mėsos. Bet ar konfiskavo, tai kitas klausimas. Veikiausia tą mėšą suvalgē žmonēs ir užmokėjo už ją geras kainas.

Pačiai valdziai kapitalistai pardavē ka- reivių maitinimui taip-pat supuvusią mėšą, kurią prisiėjo mirkyt įvairiuose chemikaluo- se, kad galima būtų ją naudot. Buvo iškilęs didžiausias skandalas delei tos mėsos pe- reitą metą, bet taip greitai viskas liko už- glostyta, viskas nutilo, o kareiviai tą mėšą vistiek suvalgē.

Visai neseniai buvo stoka cukraus, ka- da jis buvo tiktai po 11c svaras. Kada ponas Palmeris sakē, kad cukrus neturi but brangesnis, kaip 11c svaras,—nebuvo cuk- raus visai, bet kada ponas Palmeris pasakē, kad galima pardavinēt cukrų po 17 ir 18c svarą,—cukrus tuoj atsirado ir dabar gali- ma jo gaut nors tulose vietose net 21c už svarą reikia mokēt.

Senatas dabar neva nori patraukt poną Palmerį atsakomybēn, kam jis leido pakelt kaisas, bet ta atsakomybē tai tik blofas.

Todel moterim nėra jokio reikalo nus- tot gimdžius kudikius delei maisto stokos. Jos turētų nustot kudikius gimdžiusios de- lei kapitalistų pelno, delei jų išnaudojimo. Jos turētų nustot gimdžiusios kapitalistų kanuolēms maistą, bet savo smagumui, sa-

vo motiniškų jausmų patenkinimui, jos turi pilną teisę gimdyt kūdikius, žinoma, tiek tikslai, kiek galima juos tinkamai išauklėt.

Kiekviena moteris privalo kontroliuoti savo šeimynos didumą sulig savo sveikatos stovio ir sulig savo finansiško padėjimo.

Mažai uždirbantys darbininkai neturėtų visai kūdikių turėti tol, kol neiškovos sau atsakančio pragyvenimo. Kam kankinti kūdikius,—geriau jų visai neturėti.

ATŽAGAREIVIŲ PASIKĖSINIMAS.

New Yorko valstijos moterų pažangesnės organizacijos jungiasi į kruvą kovai prieš panaikinimą moterų darbo aprubežavimo įstatymo New Yorko valstijoje.

Ponas Betts, New Yorko legislaturės narys įnešė bilių legislaturai, kad visi įstatymai, aprubežiuojanti moterų darbą toje valstijoje, būtų panaikinti. Jis aiškina, kad tokie įstatymai varžo moteris ir neduoda joms progos uždarbiauti. Panaikinant tuos įstatymus, bus suteikta moterim ekonominė lygybė, sako p. Betts.

Ištikrųjų gi tie įstatymai varžo ne moteris, bet kapitalistus. Mat, tie įstatymai draudžia moterim dirbti daugiau kaip 6 dienas savaitėje ir daugiau kaip 54 val. savaitėje, arba daugiau kaip 9 val. į dieną. Tas įstatymas draudžia moterim dirbti prieš 6 val. išryto, ir po 9 val. vakare. Tas įstatymas padarytas buvo, kad apsaugoti moterų sveikatą, kad neleisti kapitalistams per daug ilgai kankinti moteris prie darbo, ir kadangi moteris yra pigesnės darbininkės už vyrus, tai kapitalistams labai paranku būtų jas išnaudoti, bet šitie įstatymai varžo juos. Todėl jie nori juos panaikinti, tada galėtų kankinti moteris ilgiausiomis darbo valandomis už mažą atlyginimą.

Susipratusios moteris, žinoma, priešingos tų įstatymų panaikinimui ir kovoja prieš tai.

LIETUVA PARDUOTA ANGLAMS.

“Moterų Balse” daug sykių buvo rašyta, kad tos visos aukos, renkamos neva

Lietuvos gelbėjimui, tie bonai, kuriuos dabar pardavinėja Lietuvos biznieriai, nueis ant šuns uodegos ir tai buvo tikra teisybė. Dabar jau paaiškėjo, kad ponai pasivadinę Lietuvos valdžia, pardavė Lietuvą Anglijos kapitalistams. Jie jau steigia net savo bankas Lietuvoje, kad geriau galėtų išnaudoti Lietuvos darbininkus. Visi Lietuvos produktai bus išvežami į Angliją pigiausiomis kainomis. Reiškia, Lietuva, apie kurios neprigulmybę tiek daug rėkavo klerikalai ir tautininkai, liko amžina Anglijos vergė.

Tuomi pasipiktinę Lietuvos žmonės, pradėjo nerimauti. Net pačiame Kaune kariuomenė maištą pakėlė ir šaudė iš kanuolių į savo pavergėjus. Nors sykių gal susipras ir lietuviai darbininkai.

“Keleivis” prirašęs visą puslapį apie tuos visus atsitikimus, surinka: “Šalin tokią valdžią!” Na, o juk visai dar neseniai “Keleivio” leidėjas Gegužis ir abu redaktoriai—Michelsonas ir Smelstorius—nusipirko Lietuvos bonų ir rėmė tą valdžią, kurią dabar varo “šalin”... Kas gi už bonus atmokės, jei ta valdžia nueis šalin? “Keleivio” redaktoriai turėtų pamąstyt apie tai.

SMALAVIRIŲ PRASIMANYMAS.

Smalaviriai įsikando lyg katinas lašinius, Santeri Nuortevos paplepėjimą buk Komunistų Partiją sutvėrę šnipai ir buk jie parašę jos manifestą ir programą, todėl dabar, girdi, valdžia persekioja komunistus. Tą pasaką nuolat vis atkartoja.

Nuortevos pasakymas buvo kvailas išsišokimas, nes visi žino, kad Komunistų Partijos programos ar manifestas yra paremtas ant Rusijos bolševikų programo ir manifesto, todėl šnipai neturėjo čia ką rašyti, nes tas manifestas ir programos buvo seniai nors kiek skirtinguose žodžiuose parašytas, Maskvoj.

Komunistų Partijos Centro Komitetas užprotestavo prieš Nuortevos tokį šlykštų prasimanymą ir sako, kad Nuorteva nedrįs užginčyti, kad K. P. manifestas ir pro-

gramas yra grynai komunistiškas, arba bolševikiškas, ir kad Nuorteva pasakė tą tiktai tikslu diskredituoti Komunistų Partiją. Nuorteva niekada nebuvo komunistų vadovu, kaip smalaviriai meluoja. Jis buvo priešingas organizavimui K. P. ir jai susitvėrus šmeižė kiek galėdamas. Kad jis dirba Martenso ofise, tas dar nereiškia, kad jis komunistas.

IŽDŲ "KRIZIS".

Visos kairiosios organizacijos turi nesmagumų su savo izdais. Smalaviriai, kai po labai godų ant pinigų, užsimanė užgriebt visų kairiųjų organizacijų turtą. Jie bandė užgriebt Sąjungos turtą, bet nepasisekė. L. D. L. D. turtą užgriebė, nes izdininkas buvo jų sėbras.

Ikišiol mes namėme, kad Liutkus užgriebė izdą savo pažiūrų skleidimo tikslams, bet pasirodo, kad ten ir blogesnių dalykų esama. Štai "Laisvės" N 11 š. m. L. D. L. D. 25 kp. komisija papasakojo keistų dalykų. Vėliau "Laisv." N 58 d. S. J. Miliauskas, tos kuopos narys, tą viską patvirtino ir paaiškino, taigi atrodo, kad ne vien savo pakraipos atskalai griebiamas turtas, bet ir privatiškų išrokavimų esama.

LMPS. izdininkė E. H. Žilinskiūtė, taipgi smalavirių pasekėja, nei nebandė rišt izdo klausimą su politika, ji paprasčiausiu budu prasišalino sau su LMPS. izdu ir užbaigtas kriukis.

Ji, mat, nenorėjo lošt komedijų, kaip Liutkus ar Hermanas. Tai tikrai smalaviriškas pasielgimas. Gerai, kad nuo spalio mėnesio siuntimas pinigų buvo jai sulaikytas, o butų daug daugiau nusinešusi.

REZOLIUCIJOS LMPS. III APSKRIČIO KONFERENCIJOS.

Protesto rezoliucija prieš darbininkų persekiojimą šioj šalyj.

Kadangi šios šalies valdžia žiauriai persekioja susipratusius darbininkus;

Kadangi šios šalies valdžia areštuoja

tukstančius darbininkų be mažiausio prasiškaltimo ir be prisaiķintųjų teisėjų teismo kiša juos į kalėjimus ir deportuoja, ir

Kadangi šios šalies valdžia laužo konstitucines piliečių teises, naikindama laisvę žodžio, spaudos ir susirinkimų,—

Todel, mes, LMPS. III Apskričio konferencijoje, laikytoj vasario 22 d. 1920, Ežerskio svetainėj, 4600 So. Paulina St., Chicago, Ill., vienbalsiai priėmė šią protesto rezoliuciją, ir protestuojame prieš tokį žiaurų valdžios elgimąsi ir griežtai reikalaujame, kad ji paliautų kėsinusis ant piliečių konstitucinių teisių ir, kad netrukdytų darbininkams laisvės žodžio, spaudos ir susirinkimų. Mes, taip-pat reikalaujame, kad valdžia paliautų kišti į kalėjimus ir deportuoti kovojančius už savo reikalus ir teises susipratusius darbininkus ir jų vadus.

Rez. prieš L. D. L. D. darbo trukdytojus.

Kadangi keliolika išbrauktų ir pasitraukusių iš L. D. L. D. elementų drįsta viešai suburzuazėjusių "socialistų" organuose garsintis save tos dr-jos valdytojais;

Kadangi tie elementai, budami tik maža grupele, kėsinasi pasisavinti didžiūmos LDLD. narių turtą;

Kadangi tie elementai skelbia apie sudarymą centralio komiteto, norėdami pasirodyti, buk jie turį pasekėjų, ir tuomi bando demoralizuoti draugiją, ir,

Kadangi buvęs LDLD. izdininkas už laikė draugijos turtą ir tuomi sutrukdė knygų leidimą;—

Todel mes, LMPS. III Apskričio konferencijoje, laikytoj vasario 22 d., 1920 m., Ežerskio svet., 4600 So. Paulina St., Chicago, Ill., priėmė didžiūma balsų šią protesto rezoliuciją. Mes protestuojame prieš tokį begėdišką tų elementų elgimąsi ir pasmerkiamo juos už demoralizavimą draugijos ir trukdymą jos darbą. Mes griežtai reikalaujame, kad tie žmonės kuogreičiausia paliautų savo bjaurų darbą. Mes taip-pat perspėjame, kaip lietuvių progresyvę visuomenę, taip ir LDLD. narius, kad neti-

kėtų tų elementų paleistiems paskalams ir kad remtų LDLD. visais galimais budais.

Rez. prieš Lietuvos "misiją".

Kadangi tuli ponai atvykę iš Lietuvos, pasiskelbę save "Lietuvos Misija", važinėja po lietuvių kolonijas šioj šalyj, pardavinėja bonus, palaikymui Lietuvos buržuazinės valdžios ir klaidina darbininkus, įkalbėdami jiems, buk dabartinė Lietuvos valdžia yra demokratinė, darbininkiška valdžia, kuomet balsai pasiekiantys mus iš Lietuvos liudija, kad ta valdžia baisiai skriaudžia darbo žmones;

Kadangi toji "misija" renka iš darbo žmonių sunkiai uždirbtus centus palaikymui darbininkų priešų Lietuvoj,—

Todel mes, LMPs. III Apskričio konferencijoj, laikytoj vasario 22 d., 1920 m., Ežerskio svetainėj, 4600 So. Paulina St., Chicago, Ill., vienbalsiai priėmėm šią protesto rezoliuciją. Mes smerkiame tą "misiją", nes žinome, kad Lietuvos valdžia yra grynai reakcinių buržujų rankose, kuriems darbo žmonių reikalai visai nerupi. Mes žinome, kad Lietuvos valdžia gina dvarponių, kunigų ir buržujų reikalus; ji atnaujina buvusio Rusijos caro žiaurius įstatymus persekiojimui beturčių darbininkų, mažžemių ir bežemių valstiečių. Laiškai, ateinantys iš Lietuvos parodo, kad ta valdžia šaudo ir karia susipratusius darbininkus, valstiečius ir visus teisybės jėškančius žmones. Tatai paliudijo ir pats "misijos" narys, p. Vileišis, kalbėdamas vasario 16 d., Mildos svet., Chicago, Ill. Jis sakė: "Kas klauso dabartinės mūsų valdžios, tas su mumis, kas neklauso, tai mūsų priešas. O su priešais mes žinome, kaip pasielgti".

Mes patariame lietuviams darbininkams nepirkti tų bonų ir neremti dabartinės Lietuvos valdžios, kuri susideda iš dvarponių, kunigų ir buržujų. Dabartinė Lietuvos valdžia ne žmonių rinkta valdžia, bet pačių save pasiskyrusių turčių, išnaudotojų valdžia. Remti tokią valdžią—reiškia remti darbo žmonių priešus.

Kibirktis

Pas mus, Chicagoj, galima rasti tą, kokiur negalima. Čia ir ekonomija kitokia. Pav., "Naujienų" šerinkų susirinkime pasirodė ve kokis turto augimas: Bėgyje šešių mėnesių turtas užaugo nuo \$29,000 iki \$27,000. Trokas nupirkta šeši metai atgal už \$600, dabar vertas net \$1300. Jei parduot tą troką, tai gautum \$50, bet vartojant, jo kaina vis auga. Tuli sako, kad tai Kautskio ekonomija, bet man rodos, tai grynai Grigo-Jurgelioninė "ekonomija"... Kas gali lygintis prie tokių vyrų, kokius mes čia turime. Pas mus netik Petrogradą galima paimti ant Halstedstryčio, bet ir ekonomiją apsukt kitu galu.

—o—

"Pearson's" magazino redaktorius, p. F. Harris nusiskundžia, kad tuli žmonės vadiną jį "pro-germanu", o tuli net komunistu, kuomet jis nė vienu, nė kitu nėsąs.

Anądien "save eikvojantis" žmogus, melų organe "kritikavo" Leniņą už oportunizmą. Tai gana stebėtini dalykai, kurie gali apsireikšti tik "šlapioj" šalyj, o vienok ir "sausoj" apsireiškia. Turbut tuli žmonės paima "Far Beer" vietoj "Near Beer".

—o—

Tulas žmogus parašė p. Grigaičiui laišką, kuriame apgailestavo, kad per šešis metus laukęs progos išgirsti Grigaičio prakalbą ir nepavykę. Grigaitis patalpino to žmogelio laišką apžvalgos skyriuj ("Naujienose") ir pridėjo ilgą prierasą, aiškindamas, kad tokių "nelaimingųjų, negalinčių išgirsti jo (Grig.) prakalbos yra labai daug.

Ištikro nelaimingi, kurie nori išgirsti Grigaičio prakalbą. Jie net dvigubai nelaimingi; viena, jie nelaimingi, kad nori to, ko jiems nereikia, antra, kad negali išpildyti savo noro. Mat, Grigaičio niekas nekviečia kalbėti, tai ir labai norint, o sunku išgirsti.

Veronika Chicagietė.

SUVILTA SIRDIS

Dviejų veiksmų drama. Parašė A. V. Bartulis.

Tie pats ir Juokutis.

Juokutis. Na, kur tu bėgioji, dukraite? Kas tai, susikrimtus?.. Gal kvotimas nepavyko, sunkus buvo?

Agnė. Kvotimas pavyko, rytoj paskutinis, pasitikiu, išlaikysiu, bet... (Pravirkus glaudžiasi prie Juokučio).

Juokutis (sau). Na, p-ne, kas dabar? Nors imk ir giedok "alleliuja" ant tos intencijos. (Balsiai). Agnute, kas blogo atsitiko, kas?

Agnė (pro verksmų). Tetušis pardu vė mane, tik ne už pinigų, o už geresnį darbą.

Juokutis (sau). Ar-gi protelis temtų? Mat, prie ko mokslas priveda. (Balsiai). Suprantu, Agnute, tik tu nenori sakyti, kad kvotimas nepavyko. Nesirupink daug, Agnute, nes galvelę skaudės... Nesirupink, vaikelai.

Leonas (išeina priekyn). Daleisk man, tamsta, išdėstyti dalykus...

Agnė (pašnabždomis). Nekalbėk su juo, tetuši... Jis blogas.

Leonas. Tamsta pameni, ką anuomet pasakei, kada geresnes gyvenimo sąlygas iš mano malonės norėjai gauti? Pasakei: "Agnutė bus tavo"...

Juokutis (susimaišęs). Juk taip ir yra... Imk ją...

Agnė. Niekados!

Juokutis. O čia kas dabar?

Leonas. Ji griežtai atsisako su manim tartis.

Juokutis. To tai jau perdaug, Agnute.

Agnė (piktai). Bet-gi aš sakau.

Leonas. Už gerus norus, likau išjuoktas... Bet vargas tam, kuris pasisavino tiek drąsos! Aš ne elgėta! Supraskite, jog keršysiu. (Juokučiui). Išvysiu kaip šunį iš savo darbavietės ir galėsi valkiotis patvoriais, rankiodamas plutas. (Eidamas). Į prašpor-

tą įrašysiu, atmink, kur darbą gausi tada.

Juokutis (paskui Baronaitį). Palaukit... Ne... Neikitė... Juk ne aš kaltas tame. (Budamas viduryje kiemo,—Agnėi). Na, matai, Agnute, visur tavo piktumas. (Petronė su asuočiu rankoje).

Scena VI.

Tie pats ir Petronė.

Petronė (žiurėdama į juos). Del dievo, kas atsitiko?

Juokutis. Tai vis Agnutės darbai. Ana, ponas žada iš darbo išvaryti.

Petronė. Ponas Baronaiti, juk mes nieko blogo nepadarėme. Už ką žadate mus nubauti? Susimylėkite... Nenorėkite mūsų vargdienių nelaimingais palikti.

Leonas. Už įžeidimą mano asmens, skaudžiai nukentėsite: atleidimo nėra.

Petronė. Ponas Baronaiti, susimylėkite!... Juk mes niekuo nekalti.

Agnė. Matušė, lai keršina, bet jo kerštas mus nė kiek nenuskriaus. Juk tai turčių augščiausias principas vargdieniams paskutinį kąsnį duonos nuo lupų atitraukti.

Leonas. Džiaugkis kol dar neseniai po pietų, bet rytoj, algis tavo rankomis barškins į mano duris.

Petronė. Aš čia nieko nesuprantu.

Juokutis. Kokio čia supratimo bereikia? Argi nematai, kad Agnė ožius varinėja.

Petronė (šnairiai pažiūrėjus į Agnę, eina prie Leono). Ponas Baronaiti, atsileiskite, mes viską išpildysim... Šusitaikysime. (Velka už rankovės). Meldžiu arčiau.

Leonas. Aš laukiu pasiteisinimo Agnutės. Ji mane paniekino ir sulaužė savo tėvo man duotus prizadus.

Petronė. Ko tyli? Kodel nesiteisini prieš poną Baronaitį?

Juokutis. Atsiprašyk Agnute, nes nuo to priklausys mūsų ateitis.

Leonas (nesulaukdamas jos atsiprašymo). Matyt, iš to nieko nebus; tesizintot sau. Bet aš sakau, ilgiau nekentėsiu! Baidu išmarinsiu jus visus!... Nenaudėliai. (Išėina).

Scena VII.

Petronė, Juokutis, Agnė ir vėliau Emilė.

Agnė. Jūs išdrįstate manyti, "kas jums gera, tai turi but ir man gera",—o ištikrųjų yra priešingai.

Juokutis (liudnu tonu). Na, na, nusiramink, vaikelai. Kuomet pakabinsime dantis,—išnyks puikybė. Juk žinai kokia čia tvarka,—viskas turčių rankose. (Sau). Kaip reiks gyventi toliau?

Petronė. Tu vis su malonumais. Paimtum lazda, aptratytum šonus, paliautų ozius vaikius. Ta neaprubėziuota meilė it kokia skraistė atskiria laimę nuo mūs ir dar išplėšė paskutinį kąsnį duonos. Ką beveiksi darbo netekęs,—kitur gausi? Šimtai jaunų vyrų vaikštinėje gatvėmis; kalnus vartytų, bile šioki-tokį užsiėmimą gautų. (Ką-nors veikia). Turėsime mudu persiskirti, aš nepanorėsiu vargo kęsti. (Juokutis nerviškai vaikščioja po kiemą. Emilė šokinėdama įbėga).

Emilė (Juokuciui). Ko tetušis nuliudęs?... A?

Juokutis. Atsitrauk! Kol dar maži, tai tėtušis reikalingas; vos tik paauga, tėtušį po velnių pasiūnčia.

Emilė. Tai jau Agnės darbai; ji visuomet papratus piktžodžiauti. (Petronėi). Kodel, mažušė, taip keistai visi atrodote?

Petronė. Šalin, šalin, kad ir iš tave nebėra ko geresnio tikėtis!

Agnė (susigraudinus). Ar-gi aš kalta, kad negaliu meilės skirstyti?..

Petronė. Gana, jau gana, mes kalti, tu nekalta, nors už tavo darbus dantis pakabinsime.

Juokutis. Agnute, apmąstyk geriau. Aš žinau, kad myli Bronių ir tik todėl priešini esi Leonui. Bet gi pažiūrėk kas iš mūsų pasidarys. Ar negaila tau manęs, bėspėkio? Pasigailėk, Agnute, bent seno tėvo.

Agnė. Jeigu tik tame jūsų laimė, kitokio išėjimo nerandate, sutiksiu ištekti, bet... (Juokutis ir Petronė apsikabina Agnė, Emilė iš džiaugsmo šokinėja).

Emilė. Ar nesipildo mano pranašavimas? Aš visuomet sakydavau, kad mes kuomet nors dievui nežinant pralobsime, o delto taip ir bus. Leonas turtingas ponaitis, jis nesigailės dalį turto mums pavesti, o jau tuomet, ne su bile kuo kalbėčiau, o pagaliaus by-koks skurlius ir neišdrįs kalbinti, nes gerai žinos, kad spjausiu barzdon.

Juokutis. Ar tu matai, kas tai rupi... Vaikinai... Cha, cha, cha! Oi tu ožka, ožka. (Emilė susigėdus nubėga pirkion).

Petronė. Žinai, kiekvienas jaučiasi lyg naujai gimęs, jeigu rytojus skaistesnis po nakčiai bus. (Emilė už scenos: Mama, mama, košeliena baigia svilti, vandens visiškai nebeliko). Dievulėli, aš visai pamiršau! (Išbėga, Juokutis paskui).

Scena VIII.

Agnė (viena). Nežinau, kodel tokia keista esu,—tai netvirta savo persitikrinimuose, kad gaila kitų daugiau, negu pačios savęs... Bet ką bepradėsi? Visgi tėvai. Kitokio išėjimo nesurasdama—vis-vien ašarų rytojus. (Truputį mąsto). Galbut, galbut, bus gerai, nes sunku atspėti ateities rytojų, jei širdis, it gamta, be žado—tyli. (Įėina Bronius).

Scena IX.

Bronius (linksmai su ilgėjimu). Agnute, girdėjau, viską girdėjau.

Agnė (sau). Jis čia! Pravrirks nelaimingasis, kuomet išgirs, jog baigiasi svajonių vakarai.

Bronius (apsikabina). Man linksma... Džiaugiuosi, kad Agnutę visada belaukiančią atrandu.

Agnė (naiviškai). Gerai, kad myliu, todėl džiaugtis turi kuo; jeigu nemylėčiau—nesidžiaugtum. Pameni anuomet?..

Bronius. Seniai tas buvo, net žymė išnyko, kur žaizdos buta. Dabar užaugus ir moki atjausti man... Patikėk, Agnute, kad

prailgsta dienoje valandos, kol vakaro sulaukiu.

Agnė (sau). Jis mane myli. (Balsiai). Broniuk, tu man buvai geras, tu mane mylėjai, bet...

Bronius (karštai). Taip, Agnute, mylėjau, myliu ir mylėsiu, kol sapnas mirties ant amžių užliuliuos!.. Ir dar ilgiaus.

Agnė (ironiškai). Cha, cha, cha!... Žvaigždelei nukritus... užgėsus... Tamsioj naktelėj daugiau nebespindės, taip-pat ir kunas sustingęs, daugiau nieko nebemylės. (Akis kaž-kur žiuri į tolį).

Bronius (nustebęs). Agnute, seniai tebesimatė liudna atmaina ant tavo veidelio! Sakyk! Kas slėgia tavo prakilnią sielą? Be-ne praeitis grįžtų laikinai, arba ant visados?

Agnė. Broniau, aš jau seniai tavyje matau permainą ir nekartą manydavau sau...

Bronius. Agnute!... O meile, ką tu darai su manim? Neteisingai apkaltini prieš savo širdį... Aš tave myliu!

Agnė (lyg nesupratus). Ir kas bepanorės mylėti mane dabar?

Bronius. Agnute, aš nesuprantu apie ką tu kalbi ir kodėl išmėtinėjai?

Agnė. Aš kalbu, aš išmėtinėju vien todėl, kad pasirengęs apleisti mane, nežiurint jau to, kad ilgą laiką myli. Toji meilė neužganėdina manęs, nes myli netaip, kaip aš norėčiau...

Bronius. Suprask, Agnute, aš viską aukauju dėl tavęs: sveikatą, protą, gabumus, sparnuotą pegasą, pagaliaus ir gyvybę atiduočiau! Sakykite, kas netaip, aš viską noriai išpildysiu.

Agnė (sau). Gaila man jo...

Bronius. Kas man pasaulis ir jo miliardiniai turtai? Perniek viskas!... Meilė, Agnutės, virš visko!

Agnė (sau). Jis kankinasi, turiu prisipažinti. (Balsiai). Pasakysiu tau atvirai: Nepajiegsi to viso sulaikyti, prie ko gyvenimo aplinkybės jau privedė. Aš tave myliu, ir toji meilė pasilieka meilės šešėliu...

Bronius (sujudintai). Agnute!... Tu myli kitą?

Agnė (vos ištaria žodį). Ne... ne... Aš nemyliu, tik priversta...

Bronius. Baronaitis?

Agnė (kaip pirmiau). Jis privertė... Kitaip—badas mums klabinas duris.

Bronius (graudžiai, apleistas vilties). Sunkiai nusidėjot prieš meilę, apvylyt suvargintą širdį... (Skaudžiai). O, Lietuva, nelaimingi tavo sunys!

Agnė. Jei kaltint ką-nors, tai kaltink supuvusią draugijos tvarką; aš nekalta.

Bronius (karštai). Aš kaltinau ir kaltinu visuomenės tvarką, podraug nepralenksiu nė Agnutės. (Karčiai su ironija). Cha, cha, cha!!!! Jisai tvirtas, turtingas, nesusipratusių žmonelių mylimas. Kasgi aš? Menkutis, sudžiuvęs, visų neapkenčiamas, o dar geidžiu meilės Agnutės... Cha, cha, cha!... Juokdarys.

Agnė (sau). Nelaimingas vaikinasis. (Balsiai). Broniau, dar kartą sakau tau: aš tave myliu...

Bronius. Tai kodėl sulaužai duotąjį žodį? Kas myli, taip nedaro.

Agnė. Jis privertė...

Bronius (paima Agnei už rankos). Kas man daryti beliko?... Širdis tik žino. Man sunku bus be tavęs, Agnute. (Trumpa pauza). Ar pameni, Agnute, tą vakarą, kada mudu tik du vienu prie Nemuno ant Pilekainio sėdėjova? Išpradžių, pro kalnų viršunes prasimušė neaiški šviesa, toliau ėjo žydryn ir, galop toji šviesa virto pilnoje savo rūšies skaistumoje, apšviesdama visą horizontą, neaplenkė nė tos Pilekainio viršūnės, kur mudu paskendę meilės liepsnose dalinomės gražiomis svajonėmis ir aš pasakiau: "Viskas, ką aš turiu brangaus ir gražaus pasaulyje, mano širdžiai,—tai tai esi tu, Agnute."

Petronė (tarpduryje, pamačius Bronių su Agne). Nugį tas vydraga. Ko jam čia reikia? (Sugrįžta pirkion).

Agnė (atsidusus). Aš tai pamenu kaip šiandien.

Bronius. Agnute, neužmiršk mane!

Agnė. Tai kas man daryti?

Bronius. Eik su manim, o busiva abudu laimingi. Aš sugebėsiu sutvert šeimynišką gyvenimą; esu tvirtas, pajiegy užteks sunkiausiam darbui. Dirbsiu nuo saulės užtekėjimo iki nusileidimo ir niekad nepavargsiu, bile tik Agnutę prie save turėsiu. Eikš, Agnute, su manim!

Agnė. Aš nežinau... Juk mes nieko neturime, visur mus vargas ras; kur-gi mes dingsim?

Bronius. Rytoj vaziuosime į Vilnių pas mano dėdę. Jis turtingas ir jau senas, o vaikų nė vieno neturi. Nekartą jis mane kvietė pas savę, žadėdamas visą turtą pavesti, jeigu jį namuose apsigyvenčiau.

Agnė (nudžiugus). Bronyti, nepalik mane!

Bronius (linksmai). Mano brangi, Agnute, kaip aš laimingas! (Mažais žingsniais eina). Tad eikiva, o busiva laimingi!

Agnė (abejoja). Aš nežinau; juk mus visur suras.

Bronius. Niekas nesuras, nebent patįs jų jieškotume.

Agnė (linksmai). Tad eit skubėkiva, Broniuk! (Karštai bučiuojasi. Įeina Juokutis ir Baronaitis).

Scena X.

Tie pats, Juokutis ir Baronaitis.

Juokutis (įeidamas) Senas namelis, jame augau ir baigių amžį... (Pamatęs Agnę su Broniu). O tai čia kas jau dabar? (Broniui). Ko tu slankioji po svetimą kiemą, alkunėmis trindamas sąsparas? Kaip matai išėik, ir kad daugiau nematyčiau!

Bronius (sau). Kaip greitai žmogus svetimą puiklybe puošiasi. (Balsiai). Teisybė, išėisių, netrinsiu tavo bazužės sąsparų; tepaliek ramus. Eiva, Agnute, su manim, užtad skiriu meilę tyrą, niekad neišmatuojamą, it šaltinį per amžius neišsemiamą. (Agnė nori eiti).

Leonas (išdidžiai). Agnute, eikš prie manęs, jei nori išvysti skaistesnį rytojų! Jei eisi su manim, skurdo ir nelaimių nie-

kad nebematysi ir darbas tavo rankutėms nežinomas bus. Šilkų šnabzdėsis visad tau oš, o auksas ir deimantas pirštelius puoš. Eikš ir pasilik prie manęs, gyvensi su manim laimingai... Pagaliaus prašvis naujas gyvenimas senam tėtusiui (Rodo į ateinančius Petronę ir Emilę), matušėlei ir mažajai sesutei... Eik su manim, kur laimė tau šviečia. (Agnė stovi).

Scena XI.

Tie pats, Petronė ir Emilė.

Bronius. Agnute, apvilis tavo jauną širdį, po laikui gailėšiesi. Ar mažai pavyzdžių ir niekšysčių iš turčių gyvenimo istorija parodo? Agnute, ar ir tau miela likti auka gašlaus turčio? (Ištisia rankas; tuo tarpu Petronė ir Emilė užėina jam už akių). gal but paskutiniu kartu atkartosiu: Agnute, eik su manim, o busiva laimingi!

Leonas (ištisia rankas). Paskutiniu kartu sakau: Eik su manim, Agnute, nes tikrą laimę tik pas mane tegali rasti!

Emilė. Mama, teeina Agnė pas poną Leoną, mums bus geriau. (Petronė stumia Agnę artyn Leono, pastarasis ją apsikabina).

Juokutis. Aš sakiau, ponas Baronaiti, kad Agnutę paimsi, o delto taip ir stojosi. (Visi eina linkui durų, Baronaitis kažką šnabzda Agnei į ausį).

Bronius. Agnutė apvilta, palieka mane. Bet aš lauksiu, lauksiu Agnutės sugrįžtant. (Pravirkęs, pasiremia rankomis ant tvoros). (Uždanga).

(Toliau bus)

NENUSIMINKIT!

Nenusiminkit, jūs, mieli draugai,
Neigi spėliokit, kur esu nunai.
Nemanykit, kad piktoji banga
Nubloškė mane kur retėžiai žvanga,
Arba pabugęs jųjų skelbimo
Ir jau nebgirdžiu vargšo meldimo...
Ne! Esu pilnas vilties ir drąsos
Ir žengęs,—žengiu į lauką kovos!

A. V. Aras.

MEILĖS ATMINTIS.

Kada mes ant kalno
Pirmu kart suėjom,
Kaip meiliai, linksmi
Mes tada šnekėjom.

Tu labai širdingai
Mane glamonėjai,
Meiliomis akutėm
Į mane žiurėjai.

Mėnulis iš augšto,
Tad į mumis švietė,
Mylėtis viens kitą,
Ant visados kvietė.

Mėlynoj padangėj
Žvaigždutės mirgėjo,
Mūsų meilės tvirtybę
Palaikyt žadėjo.

Mes pasizadėjom
Ištikimais buti,
Nors skirtis prisieitų—
Meilė netur žuti.

Tuos sutarties žodžius
Patvirtint turėjom
Ir bučkius ant lupų
Viens kitam sudėjom.

Nuo to brangaus laiko
Daug dienų prabėgo,
Tu mane apleidai
Aš likau be jiegų.

Sakykie ar niekad
Jau nebus linksmumo,
Ar tu nesuteiksi
Man širdies ramumo?

Per dienas, naktis,
Aš tavęs ilgiuosi,
Kada nors palinksmint
Sau sielą vyliuosi.

Nevystanti Gėlė.

KODEL JINAI LIUDI?

Kodel jinai liudi
Mažutį priglaudus,
Kad' vakare leidžias
Šaulutė žemyn?
Kodel jinai sėdi
Prie mažo langelio,

Akutes įsmeigus
Vis žiuri tolyn?
Kam ašaros karštos
Per veidą jos rieda,
Skausmų surakinta
Vaitoja širdis?
Kodel jos pečiai
Taip dreba ir truksi,
Tarytum baugina
Ją tamsi naktis?
Kodel ji mažutį
Karštai taip bučiuoja,
Ir glausdama klausia:
"Ar jis pamatys?"
Kodel ji kartoti,
Taip vis nepalauja:
"Ar mes jį matysim,
Ar jis dar sugrįš?"
Kodel jinai liudi
Mažutį priglaudus,
Kad' vakare leidžias
Šaulutė žemyn?
Kodel jinai sėdi
Prie mažo langelio,
Akutes įsmeigus,
Vis žiuri tolyn?

Keršto Širdis.

BIJAU...

Bijau tiktai aš vieno:
Bijau aš dvasios apsnudimo,
Kuomet širdis nebenorės,
Jausti, kentėti, nei verkimo.
Ir aukurą augštų troškimų,
Šalti voratinkliai apdengs,
Ir rozės jaunystės svajonių,
Nuvys, pagels, sudžius ir dings.
Kaip viskas, kuo dvasia gyvena,
Kuo džiaugsmo laimė pynė, krovė,—
Išgaiš, kaip dumai praeityj;
Širdis taps ilgėsio tvirtove.
Bijau tiktai aš vieno:
Bijau aš dvasios apsnudimo,
Kuomet širdis nebenorės
Gyventi, kautis, nei verkimo.

E. Dri-tė.

Sveikatos Skyrius

KIEK REIKIA MAISTO KETURIŲ METŲ VAIKUI?

(Atsakymas Onai Kasparienei).

Štai: per 24 val. 4 metų vaikui reikalinga,—

Duonos—7½ uncijos.

Sviesto—1 uncija.

Jautienos—4 uncijos.

Bulvių ar ryžių—3 uncijos.

Pieno—32 uncijos.

Vaiko nuo 5 iki 7 metų maistas gali būti šitokis:

Pusryčiai—1 val. ryte.

Stiklas pieno; truputis oatmeal su cukrum; keptas obuolys; truputis tosto.

Užkandis—10 val.

Pusė saldaus korno arba du krekeriai; vandens stiklas.

Pietūs—1 val. p. p.

Stiklas arbatos; duona ir sviestas; bulvės su sviestu; daržovės ar vaisiai.

Pavakarinis užkandis—4 val. p. p.

Pora biskutų, arba šmotelis krekerių.

Vakarienė—6 val.

Stiklas pieno; virtas kiaušinis; smetona su bulvėmis arba kviečių pyragaičiu (shredded wheat); obuolys, orandžis.

Dirbtiniai dantys yra pilnai atsakanti vartoti vieton natūralių, jeigu jie tik gerai buna pritaikyti. Nes jei maistas nėra tinkamai sukratomas, tai žmogaus sveikata turi nukentėti.

Išgedę dantys dažnai yra priežastimi reumatizmo ir narių skaudėjimo.

Dantų gedimas paeina nuo to, kad po valgiui žmogaus burnoj tarpe dantų lieka smulkios maisto liekanos, kurios pudamos gadina dantų paviršių. Vėliau ant dantų atsiranda mažos skylutės, kurios laikui bėgant vis didinasi. Dantų nervai labai jausmingi, ir kada dantis labai buna pagedęs, tai sukelia didelį, o kartais ir ilgą, skausmą.

Kad apsaugot dantis nuo gedimo reikia plaut burną po kiekvienam valgiui, o dantis šveist su tam tikru šepetuku ir proškombent vieną kartą į dieną.

Nėra jokia paslaptis apsaugoti nuo ligų. Švarūs namai, švarios rankos, švarus maistas, švarus pienas, tyras vanduo, šviežias oras, sanitariška išėjimo vieta, apsisaugojimas nuo musių ir uodų,—tai yra reikalingiausi dalykai apsisaugojimui nuo lygų.

Pienas, kurį geria kūdikiai, turi būti ar sertifikuotas ar pasterizuotas. Kiekvienas kūdikis turi gauti kasdien po tris stiklus pieno.

Gerai pritaikyti čėverykai yra geriausia priemonė apsaugoti nuo kojų silpnumo, nuospaudų ("kornų"), skaudamų narių ir nutrynimų. Tokie čėverykai nieko gero nepriduos, jeigu jau kojos yra suparalyžuotos arba sužeistos kaip nors kitaip. Bet daugiausia kojų ligų paeina nuo negerai pritaikytų čėverykų.

K O R E S P O N D E N C I J O S

SO. BOSTON, MASS.

Iskarijotų donosai.

Smalavirių organe "K." N 6 š. m. skaitome štai ką: "LMPS. 13 kuopa griuva. Ikišiol So. Bostone LMPS. kuopa gražiai gyvavo. Jos vakarėliai, dailės parodos ir kitokios pramogos, kaip magnesas traukdavo publiką prie savęs. Bet kaip tik prasidėjo kuopoj šlykšti komunistų propaganda, tuojaus kilo vaidai, šmeižtai ir sudarė tokią atmosferą, kad trokšti troškino. Ir kuopa pradėjo irti. Kažin kur prapuolė protokolų knyga (o ji buvo komunistų rankose) ir organizatorė. Taip dalykams stovint, pareitam susirinkime 22 narės rezignavo iš kuopos, pasiliko tik kelios komunistės".

Na, kas geresnį donosą galės sufabrikuoti! Tas visas pranešimas taip ir dvokia nabašninko Mikės ochranka.

LMPS. kuopa kaip gyvavo, taip ir tebegyvuoja. Publika į josios parengimus lankosi skaitlingai, tą liudija vasario 1 d. balius, į kurį tiek daug gražaus jaunimo atsilankė. Jokios šlykščios propagandos nebuvo varama sąjungiečių, apart p. Michelsonienės daromų intrigu pačioj kuopoj ir visam susivienijime. Ir tas begėdiškas melas taikoma tam, kad pasektų kitos LMPS. kuopos tą smalavirių pučiamą burbulą. Mat p. Mich. dėjo visas pastangas, kad koku nors budu įsibrukus į LMPS. centro viršininkių urėdą, taip ir į kuopos valdybą. Prieš rinkimus p. Michelsonienė bėgiojo prie savo kumčių ir kalbino jąsias, kad įstotų į kuopą, kad pasidarytų už ją daugiau balsų. Tokiu budu Mich. pasisekė prikalbinti virš tuzino taip vadinamų "dešimtukinių" tavorškų. Kada buvo balsavimas LMPS. viršininkių, tai Mich. atmaršavo į kuopos susirinkimą su savo armija; visoms buvo įkalta į galvą, balsuot tik vien už Mich. ir Puišutę. Vėliaus pasirodė, kad

tas visas ofensyvas išnyko kaip muilo burbulas.

Nieko kito nebeliko daryt p. Mich., kaip tik atkeršyt koku nors budu. Tos narės, ką buvo ji prirašius į kuopą prieš rinkimus, vis-vien butų neprigulėjusios prie kuopos, nes Mich. reikalas užsibaigė. Todėl Mich. sumanė antru sykiu su tom tavorškom pasinaudot ir nušovė ant syk du zuikiu. Kas vakaras nuo vienos prie kitos savo tavorškos bėgiojo su savo sufabrikuotu dekretu ir įkalbinėjo visokiais budais, kad tik pasirašytų ant rezignacijos. Kitas net gzdino, girdi, kad pasirašysi, tai nevezš ant salos. Kitom pripasakojo, kad, girdi, nauja "susaidė" tveriasi ir tt.

Pati Mich. jau 6 mėnesiai, kaip nemokejė mokesčių į kuopą, kai-kurios kitos buvo apie metus laiko skolingos. Tas nares, kurias Mich. paskutiniu laiku prirašė, kad už ją balsuotų, dabar liepė pasirašyt, kad rezignuoja, nes Michelsonienės reikalas pasibaigė.

Kas dėl protokolų knygos, irgi bjaurus melas. Organizatorei buvo reikalinga protokolų knyga dėl finansų patikrinimo ir ji buvo pasiėmus iš prot. sekr. surasti tuos užrašus. Prot. sekr. paaiškino apie tai susirinkime, ką girdėjo ir pati smalavirių "lyderka" Michelsonienė, kada buvo atėjus su savo tavorškom rezignaciją paduot. Kas dėl organizatorės nebuvimo kuopos susirinkime, tai buvo priežastis tame, kad sunkiai sirgo. O smalavirių organe ironiškai pašiepia sergančią moterį! Ar bereikia bjauresnio pasityčiojimo!

Susipratusios lietuviškos moteris darbinkės seniai poniom "Iskarijotėm" pasakė: "Keliuokite,—jums duris atdaros. Vaziuokite kur priklausot,—laimingos jums kelionės! O už gerą pasidarbavimą su donosais, iš gramotnųjų redaktorių gausite atlyginimo 30 grašių".

Progresistė.

ANSONIA, CONN.

Politiškų kalinių gelbėjimo fondas, susitvėręs iš įvairių tautų, smarkiai veikia. Jau beveik visi draugai išimti iš kalėjimo ant parankos. Tik broliai ir sesers, visi kaip vienas stokim už idejos draugus, o kova bus laimėta.

Mūsų viešasis Iskarijotas visiems pasakoja, kaip jam sekasi gerai pasipinigauti nieko nedirbant. Jis visiems giriasi savo darbais, kokius yra atlikęs. Jis sakosi nieko nebijęs, tik jį visi turi bijoti, kaip vilko.

Mūsų šv. Antano parapijos klebonas kun. V. Bukaveckas patraukė teisman "Sandaros" red. K. Norkų. Pereitą vasarą jis du kartus buvo patraukęs teisman tautietį Gudžiuną buk už apšmeizimą per "Sandarą". Abu sykiu kunigas prakišo.

Vasario 4 d. pas mus užklydo vienas Lietuvos "ubagas" P. Žadeikis. Jis čia per visą vakarą savo karunką rėžė apie Lietuvos smutkus ir linksmybes ir pirmo Lietuvos bonus.

Į mūsų lietuviškus dirvonus mokslinio Chicagos Pijūšo "Naujienos" jau nevalioja atkelti. Neį pats šerinkai jau jų neprenumeruoja. O Bostono Stasio raudondvario organas nuo pradžios š. m. visai šilpnai vaikščioja. Jau daug buvo tokių, kurie savo senam svečiui "Keleiviui" iš namų "kiką" davė.

Mūsų miestelis čystas, smalaviriais nesmirda. Visi yra švarūs—vyrai ir moteris. Garbė mums ansoniečiams! Mes pažįstam savo klesos reikalus ir mokam juos apginti, nors smalavirių organai ir vietos šnipai mus kankino, išdavinėjo, bet mes da daugiau pasimokinom nuo reakcijos siautimo.

S.

NEW HAVEN, CONN.

Iš mūsų miesto reakcija taip pat daug gerų draugų lenkų, rusų ir ungarų nuvarė į kalėjimus. Bet jau dabar pradėdama tuos draugus išimti po kaucijomis. Iš lietuvių

tik vienas d. J. Bučonis keles savaites kalėjime buvo. Dabar jau liuosas po kaucija. Z.

DETROIT, MICH.

Mūsų draugės progresistės iš LMPS. 17 kp. laike reakcijos siautimo buvo pertraukusios savo normalį apšvietos darbą, o puolėsi visom spėkom gelbėti politiškuosius kalinius ir jų šeimynas. Mūsų draugės pasirodė tikrom kovojančių už darbininkų pašiluosavimą sesutėm. Tris draugai: B. Repšys, K. Arminas ir J. Danta išimti po paranka \$5000 kiekvienas; kiti septyni draugai: J. Mileris, A. Adomaitis, Nakas, A. Smailys, Duoba, J. Vilius—po \$1000 kaucijos kiekvienas. Visiems įsakyta buti prisirengusiems prie deportavimo.

Politiškų kalinių pagelbai teikti susitvėrė Apsigynimo Lyga. Jos tikslu yra teikti medžiagišką pagelbą deportuojamiems ir jų šeimynoms. Lietuvių radikalės organizacijos turi ten savo atstovybę.

H. G. Arminienė.

LMPS. 17 kp. 8 d. vasario š. m. išrinko naują valdybą: org. U. Kasparkienė, prot. rašt. N. Astrauskienė, fin. rašt. H. G. Arminienė, izd. V. Bubliauskienė. Kuopa iš izdo paskyrė \$30 tarptautiniam politišku kalinių fondui.

H. A.

MONESSEN, PA.

Čia nuo seniai yra mažas skaičius lietuvių, o dabar dar labiau sumažėjo,—liko vos 26 (šeimynos. Bet darbininkų susipratimas stovi, palyginamai, ne ant žemo laipsnio, nes tarpe tokio mažo skaičiaus lietuvių, gyvuoja 3 progresyvės draugijos. Tarpe jų visų žydi vienybė ir sutikimas. Pradėjus streikams, čia tapo uždarytos svetainės ir uždrausta darbininkams laikyti susirinkimus, delto ir veikimas laikinai sustojo.

Vasario 8 d. LMPS. 39 kp. laikė mėnesinį susirinkimą. Nutarta paaukauti \$5.00 Apsigynimo Fondui. Pinigai pasiūsta "Laimė". M. Bacevičienė.

Šeiminkinių Skyrius

VIRIMAS.

Virimas yra vienas iš paprasčiausių, sveikiausių ir geriausių valgio gaminimo būdų, nors jis nepadaro valgių labai gardžių. Maistas verdama vandenyje. Viena tikrųjų virimo taisyklių yra šita: Jei nori, kad maisto sultingumas būtų skįstime (sriuboj), tai dėk verdamą daiktą į šaltą vandenį ir virk palengva; jei nori, kad sultingumas būtų pačiame verdamame daikte, tai dėk jį į verdantį vandenį. Šitaip daržovės turi būti dedamos į verdantį vandenį; kuomet virinama mėsa, reikia dėti ant ugnies į šaltą vandenį. Mėsą įdėjus į verdantį vandenį, tuojaus ant jos paviršio užsideda pluta ir paskui ji ilgai galima virinti ant ugnies be didelio nuvirimo. Mėsa šitaip išvirta palaiko visas savo sultis ir yra gardi, kuomet vanduo, kuriame ji virė, neturi jokios vertės. Jei sriubą (skįstimą) norime valgyti, tai mėsą reikia įdėti į šaltą vandenį ir paskui virinti išlėto, kad maisto dalis pasiliktu skįstime.

Virimas yra vienas iš svarbiausių virėjų ar virėjos uždavinių. Virta mėsa yra sveikesnė už keptą. Lazdynų Pelėda.

KOPUSTŲ SALOTOS.

- 1½ pantės smetonos.
- 1½ pantės gero acto (uksuso).
- 1 puodukas cukraus.
- 3 gerai suplakti kiaušiniai.
- 2 šaukštai sviesto.
- 1½ šaukšto sumaltos mustardos.

Dėk biskų pipirų ir druskos.

Išmaišyk gerai ir virink viską sykiu 10 minutų. Kai atauš, užpilk kopustus smulkiai supjaustytus ir valgyk.

KITOKIU BUDU KOPUSTAI.

Paimk kopustą apie 2 svarų ir supjaustyk. Užpilk 3 ar 4 šaukštus acto, taip-pat

4 ar 5 šaukštus "mayonnaise dressing"; dėk druskos ir pipirų. Sumaišyk viską ir valgyk. Šitokiu būdu kopustai greit padaromi ir skanūs valgyti. Viktoria.

KAPOTA MĖSA SU KOPUSTAIS.

Paimk svarą kapotos jautienos. Sumuš vieną kiaušinį, idėk 3 šaukštus taukų, supjaustyk vieną cibulį, idėk pipirų ir druskos pagal skonį. Išmaišyk.

Išvirk sudytam vandenyje kokia ¼ svaro ryžių ir nusunkus supilk ant mėsos. Išmaišyk.

Išvirk čielą kopustą taip, kad būtų galima lapus lengvai vynioti. Idėk po didelį šaukštą mėsos į lapą, suvyniok ir susegk su šipuliu (tooth pick), arba surišk su siulu, kad laikytųsi. Sudėk į taukuotą skauradą, užpilk verdančiu vandeniu, kad pusiau apsemtų. Uždėjus ant pečiaus reikia šutinti kokią valandą. Valgyk karštus, užpilant souso, kuris šutinant pasidaro. A. A-tė.

BULVIŲ BOLĖS.

Nulupk ir išvirk bulvių kiek reikia, sugrask jas į košę gerai, išmaišyk šaukštu, įpylus biskutį pieno ir įdėjus šmotuką sviesto. Dėk druskos sulyg skonio; jei kas mėgsta—dėk biskų pipirų ir vieną ar du kiaušinius įplak. Gerai tą viską išmaišyk ir imdama po biskų tos košės daryk apskritas boles apie kiaušinio didumo. Nepilk daug pieno, kad nebutų perskįsta, tada nesilaikys. Padariusi boles, pavoliok jas sutrintoj, džiovintoj duonoj (galima tą namie padaryt. Džiovintą baltą duoną sutrink voliuku į smulkius miltus ir laikyk dėžutėje uždengtą, kada reikia, kad būtų. Kas to neturi, galima gaut krautuvėse pirkt), ir mesk į verdančius taukus giliame puode. Taukų turi but daug, kad tos bolės plaukiotų juose liuosai, nes kitaip sukibs iš ištišs. Virink tas boles taukuose tol, kol gražiai paruduos, paskui išimk į indą be taukų ir duok faukam nubėgt. Valgyk prie mėsos. Taip prirengtos bulvės yra labai gardžios. J.B.Š.

MOTERŲ BALSAS

KALINIO LAIŠKAS

Draugai ir draugės!

Čia jau nuo 2 d. sausio kaip laikoma po areštu 33 lietuviai ir 22 rusai už prigulėjimą prie Komunistų Partijos. Veik visi iš lietuvių paleisti po kaucija, išskyrus tris, kuriems sunku gauti užstatytojų. Iš rusų tik keletas teisimta po užstatu, nes sunku gauti užstatytojų. Dabar, išviso kalėjime esama apie 23 politiškieji, tarpe kurių randasi ir apie pora piliečių. Išviso su lietuviais ir rusais, skaičiuje apie 55 nepiliečiams grėsia deportavimas. Šitie visi atiduoti į Imigracijos Biuro rankas, kurie bus ištremti iš šios "laisvosios" šalies, kaipo negeistini gaivalai.

Viso labo visiems ir visoms! Step. Indriunas.

Winnebago County Jail,
Rockford, Ill.

KLAIDŲ ATITAIŠYMAS

"Mot. Balso" N 2, tilpusiame paskelbime aukautojų vardų plieno streikieriams, įvyko dvi klaidos, kurias čia atitaisau: Paskelbta A. Adomaitis aukavo 50c, o turi but: P. Adomaitis aukavo 50c. Sutraukos suma turi but \$10.00, o buvo atspauzdinta \$100.00. J. Vaicekaskas.

KAS REMIA "M. B."

LMPS. 4 kp., Elizabeth, N. J. prisijuntė \$10.00 "M. B." fondan.

LMPS. 26 kp. narė d. E. Duobienė, Rochester, N. Y. aukavo \$5.00 išlaimėjimui. "M. B." naudai. LMPS. 26 kp. išleido tuos \$5.00 ant iš-

laimėjimo ir padarė iš jų \$11.95, kuriuos prisijuntė "M. B." fondan.

LMPS. 28 kp. Baltimore, Md., aukavo "M. B." fondan \$30.00.

Viso ši syki suaukauta \$51.95.

Sirdingai aciū už paramą. "M. B." Adm.

LMPS. CENTRO IŽDO APYSKAITA.

Iplaukos vasario mėn. 1920 m. už narines mokes-tis, įstojimą ir mokesčių knygeles.

65.	Rumford, Me.	2.80
51.	Collinsville, Ill. ..	5.85
27.	Cambridge, Mass. .	9.35
70.	Racine, Wis.	2.85
67.	Kensington, Ill. ..	3.45
4.	Elizabeth, N. J. ..	3.60
75.	St. Clair, Pa.	1.50
86.	Herrin, Ill.	4.35
23.	Binghamton, N. Y. .	5.10
66.	Los Angeles, Cal. .	2.65
72.	Kenosha, Wis.	1.70
74.	Hazleton, Pa.	.90
39.	Monessen, Pa.	.60
38.	Paterson, N. J.	4.50
12.	Waterbury, Conn. .	4.50
37.	Gr. Rapids, Mich. .	5.25
11.	Philadelphia, Pa. ..	3.90
22.	Montello, Mass. ..	2.65
63.	Nanticoke, Pa. ..	1.95
71.	Benld, Ill.	4.30
29.	Chicago, Ill.	10.65
48.	Wilkes Barre, Pa. .	3.85
89.	Milwaukee, Wis. .	4.65
57.	Carnegie, Pa.	1.50
87.	Clinton, Ind.	2.85
80.	Philadelphia, Pa. ..	4.30
65.	Rumford, Me.	2.10
86.	Herrin, Ill.	2.10
24.	Cleveland, Ohio. .	6.45
	Viso	\$110.20
	Buvo izde	\$2063.06
	Viso	\$2173.26
	J. B. Šukienė, Fin. Sekr.	

RED. ATSAKYMAL.

Lakštingalos Vaikui.—Jūsų rašinelio "Daugiau negu juokinga" del vietos stokos anksčiau įdėt negalėjome, dabar gi jau labai pasenęs, nebegalima sunaudot. Pagaliaus argi apsimoka atkreipt atydžią į "Vanago" pliauškalus, juk tai butų perdaug garbės tam klerikalų šlamštui. Kas gi nežino, kad bažnyčia nuo amžių niekino moterį ir laikė ją savo verge.

M. Bacevičienei.—"Našlaitės Raudą" sunaudosime. Ačiū.

S. Suvalkietei.—Pranešime laišku.

Joniškietei.—Ikišiol negalėjome įdėt jūsų straipsnelių. Prie progos sunaudosime vėliau.

O. Vikšrienei.—Protokolą negalėjome įdėt į šį num., nes "M. B." jau buvo spaudoj. Tilps sekančiame num. Los Angelietei ir Korespondentei.—Korespondencijos tilps sekančiame num.; į šį pasivėlino.

Veversėliui.—Vaizdelį prie progos sunaudosime; ačiū.

K. L. Našlaitei.—Jūsų rašinėli įdėsime į sekantį "M. B." num., bet dikčiai turėsime trumpinti, nes perdaug aštriai jūs kritikuojat. Neapsimoka maišyt privatiškus namų dalykus į viešąjį veikimą. Jei ta korespondencija tilptų kaip ji yra parašyta, tai jūsų mieste kiltų didžiausi vaidai ir piktumai. Pasipiltų polemiski sieksniniai straipsniai, kuriems nebutų galo. Toki aštrūs žodžiai naudos neatneša, tiktai daugiau sukiršina

ir gimdo neapykanta bei keršta. Kritikuot reikia visada rimtai ir mandagiai, be piktumo ir išmėtinėjimų, tada kritika bus pasekminga ir naudinga.

Visų L. M. P. S. Kuopų Domai

Draugės! Musų organizaciją patiko didelė nelaimė. LMPS. Centro Izdininkė E. H. Žilinskiūtė (smalavirių pasekėja) nunešė veik visą LMPS. izdą.

Paskutiniuoju laiku pradėta pastebėti, kad Žilinskiūtė perdaug sėbrauja su smalaviriais (jie save vadina socialistais), tai LMPS. Pildomojo Komiteto sekretorė K. Petrikenė liepė man, kaipo Centro Finansų Sekretorei sulaikyt pinigų siuntimą Žilinskiutei, kol ji neužsidės kauciją ir todėl nuo spalio mėn. 1919 m. nebesiunčiau jai pinigų.

Kada Žilinskiūtė liko išrinkta antru sykiu Centro Izdininke, tada LMPS. P. Komitetas pareikalavo, kad ji tuoj užsidėtų kauciją, bet ji į P. K. laiškus visai neatsakinėjo. Nematydamas kitō išėjimo P. K. pasiuntė mane į Rochesterį ištirt dalyką ir padėti izdininkę po kauciją. Bet ji, nelaukdama, kol aš ją padėsiu po kauciją, prasišalino.

Pas ją tada turėjo but L. M. P. S. pinigų \$1,304.60, bet pasirodė, kad bankoj, kur ji laikė L. M. P. S. izdą yra tikrai \$487.81; reiškia truksta \$816.79.

Už tą keletą šimtų, ji nesigailėjo parduot savo gerą vardą.

Beabejo, butų nunešusi daug daugiau, jei visi pinigai butų jai siunčiami ikišiol. Laimė, kad siuntimas pinigų buvo sulaikytas.

Jei ji atsišauktų ir pasižadėtų atsisteigt geroju, butų, žinoma, geriau, bet jei ji to nepadarys, tai Pild. Komitetas bus priverstas griežtis griežtų priemonių, nuo kurių jai gali but pusėtinai blogos pasekmės.

Kurios LMPS. kuopos siuntėt mokesčius ne per mane, Fin. Sekretorę, bet stačiai jai, Žilinskiutei, malonėkite greitai man apie tai pranešti.

Praneškite, kiek ir kada buvo jai siūsta. Mat, ji gavusi nuo kuopų pinigus ir blankas pasilaikė sau, man apie tai nieko nepranešdama, tokiu būdu aš negaliu žinot, kiek ji tokių pinigų pasilaikė. Aš žinau tikrai tuos pinigus, kurie įplaukė per mane. J. B. Šukienė, LMPS. Fin. Sekretorė.

PAJIEŠKOJIMAS.

Pajieškau moteries prižiūrėjimui kambarių ir vienos ypatos. Turės pilną pragyvenimą ir galės buti pilna šeimnininkė. Darbo nedaug; skalbiniai atiduodama į skalbyklą. Dienomis gali užsiimti visą laiką kuo tik nori. Našlė ar mergina atsišaukite. Geistina, kad butų laisvų minčių ir ne jauna. Daugiau informacijų klauskite per laišką:

Mr. D. S—kus, E. 2624 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

LIETUVĖ SIUVĖJA.

Siuvu moterims ir merginoms drabužius, kaip tai: sijonus, jakutes ir siutus.
Mrs. BARBORA V. JAKSTIENĖ
1407 E. 59th St., Cleveland, Ohio.

VISIEMS "MOT. BALSŖ" PRENUMERATORIAMS.

Visi "M. B." prenumeratoriai, kurių prenumeratos pasibaigusias, malonėkite atnaujint, nes kitaip busime priverstos sulaikyt laikraštį. Kas turi prie savo antrašo ant "M. B." sekancius zenklus: (1-20) (2-20) (3-20) (12-19) (11-19), tu prenumerata yra pasibaigus. Pirmoji skaitlinė reiškia numerį, su kuriuo pasibaigia prenumerata, o antroji—metus.

"M. B." Administracija.

RANKŲ DARBO PARODA LMPS. V RAJONE.

LMPS. V Rajonas rengia rankų darbo parodą 16 ir 17 dd. balandžio, 1920. Lietuvių Tautiškoj Svetainėj, 928 E. Moyamensing Ave., Philadelphia, Pa. Apart Rankų Darbo Parodos pirmą vakarą bus puikus balius. Antrą vakarą bus teatras (komedija) "Musų Gerasis" ir šokiai. Bus skanių valgių ir gėrimų.

Visi ir visos, kas tik turite koikių mezginių, siuvinių arba šiaip įdomių dalykų rankomis padarytų, prisiųskite parodon. Už gražiausius arba įdomiausius dalykus bus duodamos didelės dovanos. Visi dalykai bus gerai prižiūrėti ir čielybėj gražinami.

Jeigu kas norėtų parduoti savo siuvinius, mezginius ar t. p., galėsime išstatyti ant pardavimo už paskirtą kainą.

Aukaujami rajonui dalykai bus taip-pat parduodami parodoj.

Visa Phila. apielinkė rengkitės prie parodos, vieni su savo rankų išdirbiniais, kiti atsilankydami ir tokiu būdu paremdami.

Ant daiktų, siunčiamų parodon uždėkite aiškų adresą ir siųskite pašta (insured), tuomet nežus.

Parašykite mums ar siunčiamą daiktą išstatyti dovanų konkurse, pardavimui ar auka rajonui.

Siųskite šiuo adresu: F. Sirutienė, 1615 So. 2nd St., Philadelphia, Pa.

LMPS. V Raj. Komisija.